

Veac POU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Trăiască
a 43-a aniversare a
Marii Revoluții
Socialiste
din Octombrie!

СЛАВА ГЕНИЮ СОВЕТСКОГО НАРОДА!

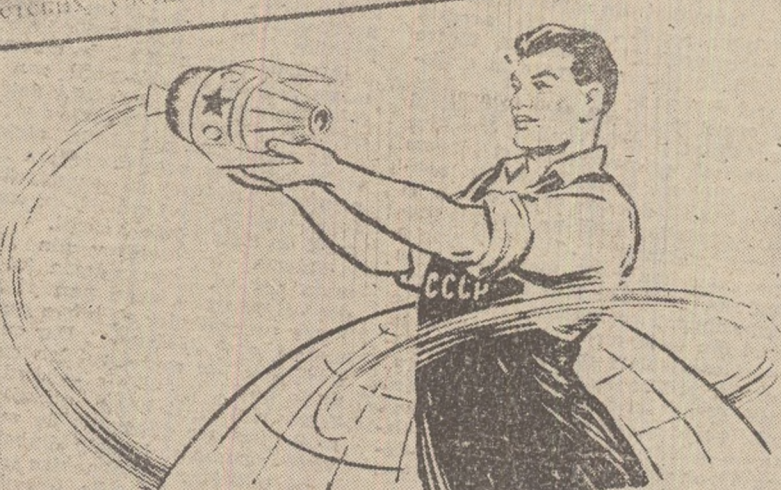
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!
Коммунистическая партия Советского Союза
ПРАВДА
Орган Комитета Советского Союза
1960 года Цена 70 коп.

Занес и возвращение на Земле советского космического корабля
счастливая с полонными людьми и в нашем народе
чувство великой гордости за свою социалистическую Родину,
уверенно идущую к коммунизму.
Все прогрессивное человечество восхищено полем выдающейся
работой советских ученых, инженеров, техников и рабочих.

Прекрасное творение человека

Огромный успех достигнут советскими учеными, инженерами, техниками и рабочими в деле создания и запуска в космос первого в мире советского космического корабля. Это великое достижение является ярким подтверждением превосходства социалистического строя перед капиталистическим.

БЕЗГРАНИЧНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ

Безграничные перспективы открываются перед советским народом в связи с успешным осуществлением космических полетов. Это свидетельствует о том, что советский народ способен на великие подвиги и достижения.

Путь к звездам

На пути к звездам советский народ преодолевает все трудности и трудности. Это путь к великим достижениям и к коммунизму.

ПРОСТО ЗДОРОВО

Просто здорово жить в социалистическом обществе. Это общество дает нам все необходимое для жизни и счастья.

Горжусь тобой, Родина-мать!

Горжусь тобой, Родина-мать! Ты дала нам все, что мы имеем сегодня. Ты воспитала нас в духе патриотизма и любви к Родине.

Cluj-Deva
Regională
Hunedoara-Deva

PATOSUL CONSTRUCȚIEI COMUNISTE

„Bătălie în marș” de Galina Nikolaeva și „Frații Eršov” de Kocetov, două dintre cele mai comentate opere literare sovietice apărute în ultimii ani, se deosebesc între ele prin conflictul, caracterele descrise, prin sistemul de compoziție și prin stilul lor, atribute proprii unor personalități perfect distincte. Dar, dincolo de aceste deosebiri, cititorul care are prilejul să parcurgă cele două romane în ordine succesivă va simți aceeași intensă vibrație care însuflețește evenimentele și personajele, sporindu-le interesul, forța de atracție.

Mai mult chiar, deși aspectele și personajele sînt strict contemporane, desprinsă, cum se zice, din „miezul fierbinte al realității”, citind cele două cărți ai sentimentul că ele reinnoadă, pe un plan epic, mult mai complex, tradiția glorioasă a literaturii de avangardă din primele decenii de după Revoluția din Octombrie.

Cele două opere sînt, potrivit unui termen consacrat în critica literară, „romane de producție” în care

problemele tehnico-industriale se află mai cu seamă în „Bătălie în marș”, pe primul plan. Dar Gleb Ciupalov din „Cimentul” este eroul unei epoci istorice de mult depășite, căreia nu i mai aparțin prin condițiile de viață și muncă nici perseverența inginer Bahirev din „Bătălie în marș”, nici impresionanta „dinastie” a Eršovilor, din romanul lui Kocetov. De unde rezultă, așa dar, această analogie de caracter și atmosferă dintre două grupuri de romane, create la o distanță de trei decenii?

Fiecare epocă și-a cristalizat specificul spiritual, rezultat al unor condiții specifice de viață socială, printre altele, și într-un șir de opere literare, devenite clasice, pentru că în ele poți descifra frământările și aspirațiile oamenilor dintr-un anumit moment istoric. „Cimentul”, „Și a fost ziua a doua” sau „Așa s-a călit oțelul” aparțin istoricește unei perioade bine definite: perioada consolidării economice și politice a Revoluției din Octombrie, care a cerut un uriaș efort constructiv forțelor sociale victorioase. Cu privire la „Bătălie în marș” și „Frații Eršov” critica literară sovietică a sesizat, pe bună dreptate, în cele două romane, în pofida unor insuficiențe artistice sau ideologice, primele opere reprezentative ale epocii construcției desfășurate a comunismului. Aceasta este epoca unei mari revoluții tehnice și științifice, epoca sputnicilor și rachetelor care pregătesc călătoria omului în Cosmos, a dezvoltării cibernetice și electronice, a fertilizării unor imense spații altădată aride, care, toate la un loc, vor asigura belșugul material și vor îmbogăți necontenit universul spiritual al unei societăți cu adevărat libere.

Pe aceste evenimente ale realității imediate s-a grefat vasta galerie de personaje, complexa arhitectonică narativă a celor două romane cu numeroasele lor implicații ideologice, morale sau de ordinul sentimentelor intime.

În viața sa personală, de pildă, inginerul Bahirev, principalul personaj pozitiv din romanul „Bătălie în marș” nu poate fi nici pe departe considerat un erou pur, „neprihănit”, construit după rețete șablon. „Afinitățile electice” care încrucșează destinul lui Bahirev cu al Tinei Karamiș se transformă într-o problemă de viață insolubilă, cu aspecte tragice, pentru că dragostea lor tardivă, încălcînd răspunderile familiare, contravine prin aceasta însăși eticii comuniste. Dar acestui episod colateral din viața personală a eroului, conflictul central al romanului îi suprapune imaginea tonică a comunistului Bahirev, a patriotului profund atașat de politica partidului, de cauza comunismului, care luptă cu intransigență pentru promovarea tehnicii celei mai perfecționate în uzina unde lucrează ca inginer-șef. În cadrul acestor relații de producție, entuziasmul său inovator se izbește de inerția birocratică și de orgoliul meschin al directorului Valgan. Coliziunea dintre Bahirev și Valgan este de o intensă dramatism și ilustrează, într-o sferă mai restrînsă, lupta pentru restabilirea normelor leniniste în viața de partid și economică. Prestigiul dobîndit odinioară de Valgan, pe baza unor merite reale, la care se adaugă acum o satrapică „voință de putere”, îi asigură acestuia la început, o aparentă victorie. Dar tenacitatea lui Bahirev, întărită prin sprijinul activiștilor de partid Ciubasov și Kurganov, prin solidaritatea elementelor celor mai înaintate din uzină, vor dărîma, în cele din urmă, șubredul soclu pe care s-a cocoțat meschinul și infumuratul Valgan.

Problemele tehnice și economice ale „uzinei” ocupă un spațiu vast și în romanul lui Kocetov, „Frații Eršov”. Dar construcția polifonică a conflictului, care aduce în acțiune o bogată galerie de personaje pozitive și negative, transformă romanul lui Kocetov într-o adevărată frescă a societății sovietice contemporane, o frescă consacrată celor mai diverse probleme, începînd cu cele economice, politice și sociale, stărînd cu osebire asupra problemelor ideologice ale artei, și sfîrșind cu problemele etice comuniste.

Critica literară a reproșat, nu fără temei, scriitorului că în verva sa polemică îndreptată împotriva teoriilor revizioniste care încearcă să defăimeze realismul socialist și să submineze însăși orînduirea socialistă, a creat un număr prea mare de histrioni și descompuși morali, care în economia cărții contracarează forța de acțiune a personajelor pozitive.

După părerea noastră, în ansamblul romanului jalnicele biografii sau portrete episodice ale unor ariviști, detractori și nulițăți patente ca Orleanțev și Krutlici, ca Tomașuk sau ca ridicola „pictoriță prezicătoare” care proslăvește era „impresionismului socialist” nu anemiează senzația tonică, optimismul robust, cu care te desparți de ultima filă a cărții.

Aidoma lui Bahirev din „Bătălie în marș” (și adăugăm aidoma lui Ciupalov din „Cimentul”), eroii pozitivi ai familiei Eršov nu sînt nici ei, într-o accepție dogmatică, eroi „fără pete”. Dar cu toate contradicțiile din caracterul lor, cu toate greșelile unuia sau altuia — Andrei, Stepan, Iakov și Dmitri Eršov, ultimii legatari ai unei glorioase „dinastii” de muncitori sovietici sugerează în chip simbolic continuitatea în timp a luptei pentru triumful idealului comunist. Oricite tragedii personale s-ar abate asupra lor, urmașii acestor neînfrînți își vor păstra neîntinat idealul lor de a trăi, cum spune undeva Dmitri, „pină la comunismul mondial”.

Romane ale contemporaneității sovietice, „Bătălie în marș” și „Frații Eršov” au cucerit imediat adeziunea cititorilor sovietici și a celor de pretutindeni. Mai bine decît critica, totuși timpul este cel care verifică durabilitatea operei de artă, exprimînd verdictul definitiv. Și convingerea noastră este că peste două sau trei decenii „Bătălie în marș” și „Frații Eršov”, opere în care pulsează viu patosul creației comuniste, vor rămîne în conștiința cititorilor ca două documente literare clasice ale unei etape glorioase din dezvoltarea societății sovietice.

Emil Suter

BREVIAR

Recent, scena Teatrului din Kremlin a fost pusă la dispoziția celor mai talentați artiști amatori din satele Federației Ruse.

Regiunile Kalinin și Podmoskovie, Bașkiri și Orenburg, Iaroslavl și Perm, regiunea Leningrad și Tataria, Udmurtia și Dagestan, ca și regiunile și republicile autonome din R.S.F.S.R. și-au demonstrat rînd pe rînd talentele, prezentînd bogate programe artistice.

Editura pentru literatură din Moscova pregătește pentru tipar prima ediție de Opere alese de Ilf și Petrov, care, în afară de romanele satirice și foiletoane, va cuprinde piese de E. Petrov, jurnalul lui din timpul războiului și însemnări de I. Ilf.

La Muzeul L. N. Tolstol din Moscova s-a deschis recent o nouă expoziție. Un deosebit interes suscită standul intitulat „Tolstol și vremea lui”, care-și înfățișează pe marelui scriitor rus ca publicist, demascator inflăcărat al nedreptăților sociale. Prin-

Galina Ulanova în intimitate

Un artist polivalent Muzeul Simu - Expoziția P. P. Sokolov-Skalea

P. P. Sokolov-Skalea este un artist cu o personalitate complexă. Multilateral dotat, preocupările sale se întind pe un registru excepțional de larg: compoziția de mari dimensiuni, cu multe personaje, portretul, peisajul panoramic sau peisajul mic de factură pur lirică, ciclul grafic, ilustrația de carte — îi sînt deopotrivă familiare. Iar diversitatea acestor preocupări nu se traduce numai în diversitatea genurilor atacate, ci și în concepția care le regizează pe fiecare în parte. O trăsătură comună, totuși, dominantă în această multiplă desfășurare de forțe, este simțul măreției, realului, al monumentalității. Sokolov-Skalea are o receptivitate deosebită față de valorile eroice, față de ceea ce este bogat și somptuos în sentimentele omului.

Expoziția este dominată de un impresionant număr de mari compoziții cu temă istorică — din istoria trecutului îndepărtat sau din cea a marilor evenimente legate de Revoluția

Socialistă din Octombrie. Scenele consacrate vieții lui Ivan cel Groaznic — ca și studiile pentru compoziția Transformarea clopotelor în tunuri — atestă o profundă cunoaștere a istoriei naționale, a tradițiilor folclorice, a artei vechi ruse. Pe linia învățăturilor unui Surikov, Sokolov-Skalea se străduiește să reinvie în compoziția istorică pe omul din trecut, în atmosfera care-i explică și justifică reacțiile, comportamentul.

Prin amplele și dinamicele compoziții „Intrarea lui Pugaciov în sat”, „Întorcerea din sclavajul hitlerist”, „Asaltul Viborgului”, „Detasamentul de muncitori pleacă pe front” Sokolov-Skalea își confirmă reputația de mare pictor bataist, de încercat autor al unei din cele mai cunoscute și prețuite scene istorice ale picturii sovietice: „Asaltul Palatului de iarnă”, după care în expoziție figurează o reproducere. Un alt domeniu predilect al activității lui Sokolov-Skalea este portretul. Încununată cu autportretul din 1960, creația sa portretistică, incluzînd cele mai variate tipuri umane, se caracterizează prin seriozitatea studiului psihologic, prin sinceritatea limbajului, prin dragostea pentru om, care se desprinde din oricare din portretele sale. De altfel, Sokolov-Skalea nu este portretist numai în portrete; fiecare din personajele compozițiilor sale istorice de mari dimensiuni, ca și fiecare din cele ce populează lumea ilustrațiilor sale de carte este în realitate un portret.

Expoziția ne oferă apoi destule lucrări și pentru a ilustra activitatea de peisagist a pictorului: „Întinderi vaste”, „Muntele Ursului din Gurzuf”, „O zi înnoată”, „Crimeea”. Lirismul stîrnit de privescile naturii se traduce în peisajele lui Sokolov-Skalea printr-o tonalitate majoră, prin înclinarea de a da un caracter simbolic înfățișărilor naturii.

Este de asemeni bogat reprezentat sectorul de grafică al expoziției. Sokolov-Skalea și-a adus contribuția în domeniul grafic, ca ilustrator de carte în primul rînd. El a știut în grafică, la fel ca și în pictură, să scoată în relief și să proslăvească eroismul, bărbăția, pasiunea pentru luptă.

Pentru toate aceste însușiri de artist și de om al zilelor noastre, Sokolov-Skalea este de multă vreme prețuit de oamenii sovietici, iar acum creația lui se bucură pe bună dreptate de un deosebit succes și în rîndurile publicului românesc.

Amelia Pavel

VEAC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI
GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București,
Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni, 20 lei;
pe un an 40 lei.

Inginer de la Hunedoara

Bilanț și perspective luminoase

Oamenii muncii din țara noastră au primit cu vie însuflețire expunerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la plenara C.C. al P.M.R. cu privire la proiectul planului de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1961. Succesele dobândite anul acesta și perspectivele anului viitor, succese și perspective de mare însemnătate economică și politică, sint privite cu un sentiment de profundă satisfacție de către întregul nostru popor. Ele cheamă la acțiuni înaripate pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor Congresului al III-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economiei naționale și la creșterea continuă a nivelului de trai.

În aceeași zi în care a fost publicată expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, ziarele noastre au înregistrat și declarațiile unor economiști americani referitoare la perspectivele economiei capitaliste în anul 1961. „Noi alunecăm în mod vădit spre criză”, a declarat John Langin, consilier al mai multor instituții financiare și economice din Chicago. La părerea lui Langin s-a asociat și Butler, vicepreședintele lui Chase Manhattan Bank — banca lui Rockefeller.

Două orînduiri, două sisteme economice, două perspective diferite: pe de o parte, perspectiva crizei, a reducerii producției, a șomajului, care cuprinde în ghiarele sale noi și noi milioane de oameni din țările capitaliste, iar pe de altă parte perspectiva avîntului rapid și continuu al economiei noastre socialiste.

În momentul de față industria de oțel a Statelor Unite folosește numai jumătate din capacitatea ei de producție, iar producția de oțel scade mereu. În țara noastră producția siderurgică înregistrează în anul 1960 o creștere de 30 la sută, industria construcțiilor de mașini și cea a prelucrării metalelor o creștere de 20 la sută, industria energiei electrice și termice o creștere de 14 la sută. Vorbind despre „ingrozitoarele fapte economice” care au loc în S.U.A. și pe care nu le poate ascunde „nici reclama cea mai frumoasă”, Walter Reuther, vicepreședintele Uniunii sindicale A.F.L.—C.I.O. a subliniat că ele „reflectă tragedia a milioane de capi de familie și a celor pe care ei îi întrețin”. În expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej se arată că în anul 1960 a fost îmbunătățită salarizarea cadrelor tehnice și economice, au fost efectuate reduceri de prețuri la un mare număr de produse, ceea ce a sporit puterea de cumpărare a populației cu aproximativ 2 miliarde lei anual.

În disputa dintre cei doi candidați la președinția Statelor Unite, senatorul Kennedy a arătat că 25 milioane de americani suferă de foame. În Republica Populară Română se realizează an de an îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii. Volumul desfacerilor de mărfuri a crescut cu aproape 15 la sută față de anul 1959. Anul acesta se va produce cu peste 39 milioane metri pătrați de țesături, cu peste 30 milioane kilograme carne, cu aproape 135 de milioane kg zahăr, cu

56 milioane litri ulei comestibil mai mult decît în 1959. Anul acesta s-au dat în folosință oamenilor muncii peste 30.000 de apartamente, cu 35 la sută mai mult decît anul trecut, iar în 1961 se vor construi și da în folosință cu 20 la sută mai multe apartamente decît în 1960.

În Statele Unite ale Americii sint astăzi circa 4,5 milioane șomeri și numărul lor tinde să crească. În țara noastră nu numai că nu există șomaj, dar numărul de salariați ocupați în economia națională a crescut în 1960 cu aproape 160.000 față de 1959, iar în 1961 va mai crește încă cu peste 200.000.

Revista „Business Week” publică o anchetă făcută în rîndurile a 400 de economiști, din care rezultă că cei mai mulți dintre ei socotesc că actualele dificultăți economice ale S.U.A. sint doar un preludiv la „adevărata depresiune” care urmează să izbucnească la începutul anului 1961.

Cu totul diferite sint perspectivele țării noastre. Proiectul de plan pe 1961 prevede că producția globală a industriei țării noastre va crește cu 13,5 la sută față de realizările preliminate ale anului 1960, din care producția industriei energiei electrice și termice va crește cu 22 la sută, a industriei siderurgice cu 16,6 la sută, a industriei construcțiilor de mașini cu cca. 16 la sută, a industriei chimice, celulozei și hîrtiei cu 18 la sută, a industriei ușoare cu 16 la sută și a industriei alimentare cu 11 la sută. Se introduce în producție tehnica modernă înaintată, se îmbunătățește organizarea producției, crește continuu calificarea muncitorilor, maștrilor și inginerilor. Aceasta a făcut posibil ca productivitatea muncii în industrie să fie anul acesta cu cca. 10,5 la sută mai mare ca în anul 1959; aceasta face posibil ca în anul viitor productivitatea muncii să sporească cu încă 9 la sută față de 1960. Producția de utilaje pentru industria chimică și prelucrarea țîțeiului va crește cu peste 60 la sută, cea de utilaje pentru siderurgie și turnătorii cu cca. 30 la sută, de utilaje pentru industria ușoară și alimentară cu 40 la sută.

Anul viitor se vor produce 20.000 tractoare, 10.000 autocamioane și autobuze. Socotind ziua de lucru de opt ore, în fiecare zi lucrătoare vor ieși de pe poarta uzinelor 65 de tractoare, 33-34 de autocamioane și autobuze, 8 strunguri, 20 combine tractate pentru cereale etc.

În 1961 se vor investi din fondu-

rile statului 27,9 miliarde lei, adică mai mult cu 24 la sută decît în 1960. Numai industria va primi 15,6 miliarde lei, cu 26 la sută mai mult decît anul acesta. Anul viitor vor intra în funcțiune 26 întreprinderi și 34 secții noi, iar 96 întreprinderi și secții vor fi dezvoltate și reutilate.

Anul acesta, producția agricolă a asigurat toate nevoile de consum ale economiei naționale și creșterea rezervelor statului. Un fapt deosebit de important pe care îl subliniază expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej este că, la formarea fondului central de cereale, contribuția sectorului socialist din agricultură a fost de peste 85 la sută. Aceasta dovedește succesul hotărîtor obținut în transformarea socialistă a agriculturii, victoria relațiilor socialiste de producție în agricultură. Statul democrat-popular lărgeste continuu baza tehnico-materială a agriculturii socialiste. Anul acesta, parcul de mașini și utilaje al unităților agricole crește cu 11.600 tractoare, 5.300 combine, 14.000 semănători și alte mașini, iar în 1961 agricultura va mai primi peste 12.000 tractoare, 15.000 semănători, 6.000 combine pentru păioase, precum și alte mașini și utilaje agricole. Totodată, vor fi livrate agriculturii aproape 450.000 tone de îngrășăminte chimice cu 14 la sută mai mult decît în 1960.

Pe bază creșterii producției industriale și agricole și corespunzător politicii partidului și guvernului de sporire a puterii de cumpărare a oamenilor muncii, anul viitor comerțul socialist va desface un volum de mărfuri cu aproape 15 la sută mai mare decît în 1960. De asemenea, va spori cu 10 la sută volumul serviciilor prestate populației. Succesele obținute în dezvoltarea economică a țării noastre, precum și cifrele proiectului de plan pe anul 1961, — raportate plenarei C.C. al P.M.R. de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, — sint o dovadă strălucită a superiorității orînduirii socialiste. Ele sint rezultatul activității creatoare a oamenilor muncii, a căror inițiativă și energie au fost descătuse de orînduirea nouă, socialistă.

Sub conducerea înțeleaptă a Partidului Muncitoresc Român, de la înființarea căruia se vor împlini anul viitor 40 de ani, poporul nostru pășește înainte, spre desăvîrșirea operei de construire a socialismului în țara noastră.

Ilie Zaharia

SUFLUL NOII DIPLOMAȚII

Există împrejurări în viața publică internațională cînd se observă un interes sporit pentru dezbaterile de către opinia publică a aspectelor teoretice pe care le implică un anumit moment al relațiilor dintre state. Exemplele din istorie sint la îndemîna oricui și nu e nevoie să stăruim asupra lor.

Un astfel de moment trăim și acum, cînd, în fața dinamicii adesea contradictorii a desfășurării evenimentelor internaționale și a consecințelor pe care acestea le pot avea pentru însuși viitorul omenirii, opinia publică se întreabă: care sint perspectivele de viitor ale relațiilor internaționale? Există realmente posibilități de rezolvare practică a problemei dezarmării și de a se asigura o pace durabilă? Expunerea făcută de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej cu privire la lucrările sesiunii Adunării Generale a O.N.U. și la activitatea delegației R. P. Romîne aduce ample și extrem de încurajatoare răspunsuri la aceste întrebări cruciale. Într-adevăr, tovarășul Gheorghiu-Dej a declarat: „Convingerea noastră profundă este că există asemenea posibilități, există perspectiva certă a transformării lor în realitate”.

Care sint temeiurile pe care se întemeiază această convingere? Dezvoltîndu-și ideea, tovarășul Gheorghiu-Dej a subliniat: „Această convingere nu se bazează evident pe speranța că imperialismul va deveni pacific, că militarismul vor deveni prieteni ai păcii. Ea se bazează pe aprecierea marxist-leninistă a raportului de forțe din lumea contemporană și a direcției în care evoluează acest raport”. Analiza lucidă a realităților contemporane dovedește cu prisosință superioritatea crescîndă a forțelor păcii și progresului asupra forțelor războiului și ale agresiunii — superioritate care constituie factorul hotărîtor pentru perspectivele dezvoltării vieții contemporane.

Desfășurarea evenimentelor internaționale nu mai poate fi determinată astăzi de imperialism; acestuia i se opun forțe uriașe în continuă creștere, ce pot zăgăzui războiul și impune o pace durabilă. Aceste forțe sint sistemul mondial al socialismului — cu uriașele sale posibilități materiale, cu uriașea sa capacitate de apărare și ripostă față de orice tentative agresive ale imperialismului, cu imensa-i forță de atracție pe care o exercită consecvența sa politică de apărare a păcii — popoarele care scutură jugul colonial, transformîndu-se dintr-o rezervă a imperialismului într-o forță activă de luptă pentru pace, marea mișcare de luptă pentru pace din țările capitaliste. Deși natura agresivă a imperialismului nu s-a schimbat, în epoca noastră au intervenit astfel mari schimbări — și anume s-a schimbat natura raportului de forțe în lume.

Generațiile viitoare vor considera fără îndoială ca un mare merit al marxistilor din vremea noastră faptul că au descoperit această direcție fundamentală a evoluției relațiilor internaționale. Pentru conducătorii țărilor socialiste, îmbrățișarea ideii de coexistență pașnică nu e o atitudine de conjunctură, nu este numai o dorință nobilă, ci decurge din analiza științifică a noilor drumuri care s-au deschis în fața omenirii în ultimele decenii. Înțelegerea și aprecierea exactă a sensului istoric dau conducătorilor mișcării muncitorești comuniste, reprezentanților țărilor socialiste consecvența în gîndire și acțiune care lipsește alt de evident liderilor politici ai capitalismului. Aceoași consecvență, aceeași linie rectilină cu dovedit reprezentanții țărilor socialiste și cu prilejul celei de a XV-a sesiuni a O.N.U. Așa cum a arătat tovarășul Gheorghiu-Dej: „În întreaga desfășurare a lucrărilor sesiunii s-a resimțit puternic marea forță pe care o constituie unitatea de nezdruclinat a țărilor socialiste, poziția lor unitară la toate problemele, izvorită din comunitatea intereselor și țelurilor, din interpretarea marxist-leninistă a evenimentelor internaționale”.

Intervențiile conducătorilor țărilor socialiste au adus în incinta O.N.U. suflul inovator al unei diplomații noi, care nu se ascunde de popoare, ci se desfășoară în văzul lor, dat fiind că se situează pe poziția celor mai vitale interese de viață ale popoarelor în dezbaterile problemelor internaționale, și le cheamă să-și aducă contribuția hotărîtoare la rezolvarea acestora.

Deținînd ferm în mîinile lor inițiativa, reprezentanții țărilor socialiste au determinat concentrarea dezbaterilor Adunării Generale a O.N.U. asupra celor mai importante probleme ale relațiilor internaționale contemporane — dezarmarea generală și totală, ca mijloc radical de înlăturare a războiului din raporturile interstatale, desființarea rămășițelor rușinosului sistem colonial și asigurarea universalității reale a O.N.U., îmbunătățirea structurii organelor sale, în conformitate cu

VEAC NOU

(continuare în pag. 11-a)

Anul 43...

Skoro! (Rapid!). Alexandra Kolontai. Anul 1919. Titlul unei schițe, numele autorului și data când a văzut, pentru prima oară, lumina tiparului.

Nu știm ce ecouri a stîrnit atunci proza Alexandrei Kolontai, publicată într-o revistă, după cit se pare de mult dispărută. Autoarea, binecunoscută militanță bolșevică, s-a petrecut și ea dintre cei vii. Iar de atunci au trecut 41 de ani.

Schița a fost republicată, la începutul acestui an, în paginile revistei „Literaturnaia gazeta”. Și dintr-odată, înobilat de patina timpului, mesajul Alexandrei Kolontai s-a împlinit cu noi rezonanțe. Așa dar, o schiță din urmă cu patru decenii, republicată într-o epocă cu un profil sculptat în granitul evenimentelor contemporane binecunoscute! De ce? După lectură, totul devine limpede.

Timpul povestirii: anul 1970. Povestitoarea, „Krasnaia babuška”, participantă activă la evenimentele Marii Revoluții, împărtășește tinerilor din „Comuna 10” visurile generației luminate de para acelor vremi. Scadența împlinirii speranțelor — anul 1970, adică tocmai anul în care se petrece acțiunea.

La ce visa generația Revoluției din Octombrie? Care era programul ei pentru viitorii 50 de ani? Mai întâi, o lume ce poartă un singur război — împotriva naturii. Pentru că „pe măsură ce umanitatea s-a înstăpinit asupra ei, natura a inventat noi „ghicitori” pentru oamenii de știință, tehnicieni și pentru toți luptătorii împotriva stihilor naturii”.

Să ținem minte! Sînt cuvinte scrise în urmă cu 40 de ani. Poate că atunci ele au părut oarecum naive. Ascultate acum, în era dezagregării atomului și a zborurilor cosmice, ele respiră o altfel de naivitate, aceea a marilor intuiții.

Apoi, era vorba de ziua de muncă. Anul 1970 trebuie să-i găsească pe oameni, dăruind Comunei forța brațelor lor „două ore pe zi și întreaga activitate creatoare a minții lor — tot restul vieții”. (După cum se știe, oamenii sovietici vor lucra, în 1970, 4-5 ore pe zi).

Și, bineînțeles, generația revoluției socialiste ar fi dorit ca tinerii din anul 1970 să-și însușească noțiunile despre capitalism, bani etc., în sălile muzeelor.

Povestirea se încheie cu un fel de imn al generației din deceniul opt al secolului nostru: „V-ați atins țelul. Noi îl vom atinge pe al nostru. Voi ați dobîndit victoria asupra forțelor sociale. Noi supunem forțele naturii. Să cîntăm, deci, împreună, noul nostru imn, imnul luptei cu forțele naturii încă neîmblînzite. Tu cunoști motivele acestui cîntec; ele se află în melodia mult îndrăgită a Internaționalei. Dar cuvintele sînt noi. Ele ne cheamă la marea luptă, spre orizonturi mereu noi... Sărbătoarea noastră e una singură — înainte! Viața este luptă, veșnică răzvrătire a căutărilor...”

Citind schița Alexandrei Kolontai am avut impresia că pe cerul comunismului s-au îmbrățișat luminile a două reflectoare. Un fascicol de raze pornea de undeva din adîncurile istoriei, iar al doilea de pe marea aerodrom al viitorului apropiat. În punctul de intersecție se afla prezentul, ziua de astăzi a Uniunii Sovietice.

Era o confruntare edificatoare. Pentru că programul marilor transformări sociale nu se află numai în cărțile de știință, ci și în operele literare, printre rîndurile cărora străbat, puternice și neofilite, telurile epocii.

Acum, în anul 43 de la Revoluție, verificăm, cu noile aparate de înaltă precizie, trăinicia idealurilor înscrise pe firmamentul acelor vremi. Sentimentul nostru de încredere și speranță provine și din faptul că oamenii sovietici se prezintă, cu înfăptuirile lor contemporane, ca realizatori ai idealurilor care au triumfat acum 43 de ani.

Așa ne apare, de pildă, inițiativa colhozului „Stalin” din regiunea Rostov. Conform unei hotărîri a adunării generale, în anul 1962 toți copiii colhoznicilor vor fi educați și îngrijiți pe

seama obștei, de la cea mai fragedă vîrstă și pînă la terminarea școlii medii. În incinta satului vor apare creșele, căminele și școlile medii cu internat, necesare realizării acestui proiect. Sub ochii părinților se va desăvîrși educația generațiilor viitoare de oameni sovietici.

Parcă am mai citit cîndva o asemenea știre? Da! Aduceți-vă aminte de romanul „Pămînt nou”. În paginile cărții erau schițate proiecte asemănătoare. Și ele respirau, ca și visurile Alexandrei Kolontai, o anumită doză de naivitate. Naivitatea marilor profesii, care se împlinesc întotdeauna. Pentru asta au fost necesare cîteva decenii. Trei sau patru. Mesajul acelor

Am fost obișnuiți să denumim case de locuit suma unor apartamente grupate în jurul unei scări. Și chiar dacă, uneori, primul etaj al blocului era destinat, să zicem, unui magazin, aceasta nu schimba mai nimic din vechea stare de lucruri. Între locatarii casei și magazinul respectiv nu exista nici o legătură organică. Acum, însă, întreaga rețea de instituții sociale, culturale, comerciale ale microraiionului va fi indisolubil legată de viața locuitorilor săi. Totul a fost stabilit, cu amănunțime. Spațiul creșelor și căminelor a fost calculat pentru 140 de copii la mia de locuitori. Rețeaua restaurantelor — pentru 90 la sută din populația raionului. Microraiionul va

Pe șantierele septenalului

ani nu s-a ofilit, dimpotrivă. Realitatea îl confirmă și în această caldă îmbrățișare, înflorește cu toate florile sale.

Anul 43. Un uriaș arc modern, de beton și sticlă, boltit peste întinderi clocotitoare de viață. Apar orașe noi. Noi nu numai cu numele. Inedite nu numai sub aspect arhitectural. O concepție nouă se află la temelia lor. Poate că încă nu destul de bine definită, poate că încă insuficient conturată în viața de fiecare zi, dar prin aceasta nu mai puțin eficientă și cu mari perspective de împlinire în anii următori.

Concepția aceasta are în vedere lărgirea noțiunii de locuință. Străvechiul cuvînt tinde să capete un sens mult mai larg. Insemnele zeului ocrotitor al căminelor vor trebui înscrise nu numai pe ușa apartamentului ocupat de fiecare familie, ci și pe totalitatea clădirilor din noile microraiioane.

dispune, de asemenea, de un parc, garaje pentru automobilele locatarilor și un punct de aterizare pentru heli-coptere.

Avem de-aface cu o așezare colectivă pentru o familie care numără 10-15.000 de suflete.

Există undeva, în paginile îngălbenite de vreme ale literaturii clasice sovietice, o fantastică previziune despre transformarea avionului în mijloc de circulație la îndemîna tuturor? Nu cunoaștem o asemenea previziune. Dar undeva, poate alături de visele incandescente ale lui Nagulnov, se află și acest vis. Iar acum aflăm: din satele și așezările răspîndite pe distanțe de sute de kilometri, pe Enisei, colhoznicii sînt transportați la Krasnoiarsk pe calea aerului, cu elicopterele. O călătorie pentru care era nevoie, înainte vreme, de cîteva zile, se înfăptuiește acum în

cîteva ore. Un fel de antrenament, pentru viitoarele zboruri cosmice.

In tomurile aceleiași literaturi este oglindită, cu multă vitalitate artistică, efervescența primelor șantiere, unde s-au născut giganții industriei sovietice. Firul acestor relatări n-a fost întrerupt niciodată și poate că mine până unui scriitor va consemna, de pildă, asaltul pentru cucerirea unei noi zone industriale în Kazahstan: depresiunea Turgan, bogată în minereuri de tot felul.

Reporterul notează, după o călătorie cu trenul navetă. Cu toate că peisajul aduce aminte de Donbass, în tren nu se află nici mineri de abataj și nici vagonetari, ci muncitori de înaltă cultură, care dirijează agregate de mare productivitate. De aceea, nu e de mirare că discuțiile se învîrtesc în jurul problemelor cibernetice, folosindu-se, cu exclusivitate, termenii tehnici de specialitate.

Din freamătul înfrățit al acestor glasuri se desprinde principala preocupare actuală a oamenilor sovietici. Cibernetica și automatizarea sînt trăsături esențiale ale septenalului, precum erau lopata și tirnăcopul pentru primul cincinal.

Ofotografie, într-un ziar. Un bulevard moscovit. Un indicator: trecerea interzisă. Doi pionieri, cu brasarde de servicii pe mîncea uniformei, îndrumază alți doi pionieri spre punctul reglementar de traversare. Explicațiile la fotografie: „Patrulă pionierească”.

Ne aflăm în fața uneia dintre multiplele forme de educare a tineretului în spiritul răspunderii față de societate, față de necesitățile vieții colective. Problemele educației comuniste se află, în prezent, în centrul vieții sociale sovietice. Ele se referă, în egală măsură, la problemele de familie și la atitudinea față de muncă, la întreaga viață spirituală a celor mai largi colective din uzine, din colhozuri și sovhozuri, din institutele de cercetări științifice. Critica modalităților anarhice de viață, în fiecare din planurile amintite, se desfășoară nestingherită în forul public, iar soluțiile pentru învingerea a ceea ce este vechi vor fi fără îndoială încorporate în viitorul tratat de etică comunistă.

Primii generali ai Armatei Sovietice au purtat, la începutul vieții lor de muncă, mantale de ostași și salopete muncitorești. Nume celebre ilustrează pleiada de străluciți conducători de armate care au pus capăt războiului civil și au înfrînt pe agresorii hitleriști.

Și iată că astăzi asistăm la un fenomen, aparent, opus. Numeroși ofițeri superiori în retragere îmbracă haina civilă a muncitorului din uzină și de pe ogoare. Uneori biografia acestor oameni are o adevărată valoare simbolică, ca aceea a generalului V. V. Kotov, de pildă. Cu 30 de ani în urmă, el era strungar la uzinele „Electrosila” din Leningrad. A urcat apoi toate treptele ierarhiei militare pînă la gradul de general. Aviatorii de sub comanda sa au luat parte la eliberarea Romîniei, Ungariei, Iugoslaviei, Cehoslovaciei și Austriei. Iar acum, după o glorioasă carieră militară, s-a întors la vechea lui uzină și lucrează ca subșef de secție.

E în gestul generalului Kotov ceva mai mult decît simpla capacitate de reinnoire a preocupărilor, conform cu cerințele vieții. Atitudinea lui trădează o anumită latură, caracteristică universului spiritual al societății sovietice. Profesia armelor nu s-a transformat într-o activitate în sine. Ea a fost privită ca unul din sectoarele obișnuite de muncă. Un sector din marele front al construirii socialismului și comunismului. E o veche tradiție a ostasului rus aceea de a concepe meseria armelor ca un soi de muncă, grea și aspră, dar totuși muncă, remarcată încă de Tolstoi în amintirile sale din Sevastopolul asediat. Societatea sovietică a preluat tradiția și a îmbogățit-o cu sensurile generale ale întregii ei existențe.

De aceea, putem spune că generalul Kotov n-a făcut, la bătrînețe, cale întoarsă, ci și-a continuat vechiul drum. Tot așa de firesc precum generalii americani în retragere sînt instalați în funtea consiliilor de administrație ale marilor trusturi monopoliste. Două lumi — două modalități diferite de a înțelege profesiunea de militar.

Mesajul Marii Revoluții nu este doar o pioasă amintire în memoria generațiilor contemporane. El și afirmă prezența materială în toate înfăptuirile actuale ale societății sovietice, pentru că e mesajul unei revoluții autentice și într-adevăr unice în istorie.

Paul Granea

ECONOMIA SOVIETICĂ ASTĂZI

Militind pentru coexistența pașnică, pentru întrecerea pașnică între socialism și capitalism, popoarele țărilor socialiste nutresc în același timp convingerea profundă că pînă la urmă capitalismul va pieri, iar socialismul va triumfa. Roata istoriei, urnită în această direcție acum 43 de ani, prin victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, nu se mai întoarce înapoi și nu mai poate fi oprită.

Increderea noastră în victoria socialismului în întrecerea pașnică cu capitalismul se bazează pe legile dezvoltării sociale, pe superioritatea socialismului asupra capitalismului. Să ne gândim numai la următoarea împrejurare: acum 43 de ani, Rusia țaristă era o țară înapoiată, o țară agrară. Acum, U.R.S.S. este țara care dispută Statelor Unite primul loc în lume în ce privește producția industrială. Uniunea Sovietică a deschis omenirii drumul spre Cosmos, a folosit cea dintîi energia atomică în scopuri pașnice și desăvîrșește cea mai impresionantă revoluție tehnică cunoscută în istoria omenirii, bazată pe mecanizarea complexă și pe automatizarea producției.

Acum 43 de ani, imperialiștii sperau să zdrobească în scurtă vreme societatea nouă, socialistă care triumfă în Rusia. Astăzi, socialismul este un sistem mondial care cuprinde un sfert din globul pămîntesc și o treime din populația acestuia, depășind de pe acum capitalismul în ce privește producția industrială pe cap de locuitor, propunându-și să dea, în viitorii 5 ani, mai mult de jumătate din producția industrială a întregii lumi.

Superioritatea socialismului asupra capitalismului este sintetizată, în ultimă instanță, în ritmul dezvoltării economice. Ritmul este problema hotărîtoare a întrecerii dintre cele două sisteme, deoarece tocmai el dă răspunsul la întrebarea: care orînduire este capabilă, în mai mare măsură, să pună în valoare bogățiile naturale, care orînduire este capabilă să satisfacă nevoile crescînde ale oamenilor într-un grad mai înalt.

Răspunsul a și fost de altfel dat. Acum 43 de ani Rusia ocupa, în ce privește industria, locul 4 în Europa și locul 5 în lume. Producția industrială pe cap de locuitor era în Rusia de 13-14 ori mai mică decît în Statele Unite. După doborîrea țarismului, în 1918, decalajul dintre Rusia și Statele Unite era și mai mare, datorită distrugerilor pricinuite de război. În 1917, Rusia nu producea decît 3 la sută din producția industrială mondială. Dar după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, Uniunea Sovietică a depășit rînd pe rînd majoritatea țărilor capitaliste și ocupă astăzi primul loc în Europa, și al doilea loc în lume, în ce privește volumul producției industriale. U.R.S.S. a depășit S.U.A. nu numai în ce privește ritmul dezvoltării, ci și în mod absolut într-o serie de domenii esențiale cum este, de pildă, pregătirea de cadre tehnico-științifice, producția de rachete, aplicațiile practice ale noilor descoperiri științifice.

În 1948, Uniunea Sovietică producea 20 la sută din producția industrială a lumii.

Cum se explică schimbarea raportului dintre dezvoltarea industrială a țărilor socialiste și a celor capitaliste? Legile economice obiective de dezvoltare a economiei socialiste, pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, duc la un ritm rapid de dezvoltare, pe care economia capitalistă nu-l poate atinge.

Astfel, între 1913-1959 producția industrială a U.R.S.S. a crescut de 40 de ori, în timp ce aceea a Statelor Unite de numai 5 ori. Diferența covârșitoare dintre cele două cifre, care reflectă deosebirea de ritm, este o urmare a dezvoltării planificate a economiei sovietice, a dezvoltării cu precădere a industriei grele, o consecință, deci, a politicii leniniste de dezvoltare industrială, bazată pe cerințele legilor economice obiective. Dezvoltarea accelerată a industriei a imprimat un ritm similar și tuturor celorlalte ramuri ale economiei naționale. În agricultură, în ultimii 6 ani ritmul mediu anual de creștere a producției a fost, în Uniunea Sovietică de 6-7 la sută, în timp ce în Statele Unite a fost de numai 1,6 la sută, adică aproape de 5 ori mai mic.

Dezvoltarea diverselor ramuri economice se reflectă, pînă la urmă, în creșterea de ansamblu a economiei, sintetizată în venitul național. În 1959 venitul național al U.R.S.S. a crescut de 25 de ori în comparație cu 1913, în timp ce venitul național al S.U.A. a crescut, în aceeași perioadă, de numai 3,5 ori.

Pentru creșterea nivelului de trai și pentru ritmul rapid caracteristic acestei creșteri sînt semnificative, printre altele, următoarele cifre privitoare la ritmul construcțiilor de locuințe. Conform datelor publicate de Anuarul statistic al O.N.U., în 1958 se

construiau în U.R.S.S. 13 locuințe la 1.000 locuitori. În S.U.A. acest procent era mai mic de jumătate - sub 7 la mie, iar în alte țări capitaliste de numai 5-6 la mie.

Cu sprijinul Uniunii Sovietice, ritmul acesta de dezvoltare accelerată este propriu tuturor țărilor socialiste. În ansamblul lor, în ultimii 5 ani, țările socialiste și-au sporit, anual, producția industrială cu 11,5 la sută, în timp ce țările capitaliste, în ansamblul lor, au atins un ritm mediu anual de 4 la sută, aproape de trei ori mai mic.

Chiar și cei mai îndărătnici apărători ai orînduirii burgheze și-au dat seama că sistemul capitalist nu poate ține pasul cu socialismul. Dar a recunoaște acest lucru, înseamnă a recunoaște implicit și faptul că soarta întrecerii care se desfășoară între capitalism și socialism este decisă dinainte. De aceea, pentru a potoli neliniștea celor interesați în a induce în eroare popoarele, economiștii burghezi au elaborat în ultimii ani o nouă teorie. După ei, ritmul rapid de dezvoltare industrială a U.R.S.S. și a țărilor de democrație populară s-ar explica nu prin orînduirea socială, nu prin natura relațiilor de producție care generează acest ritm, ci prin tineretea industrială a țărilor respective, prin faptul că pînă nu de mult acestea erau țări agrare înapoiate.

Ce se poate spune despre aceste afirmații? În primul rînd că la baza lor, ca etalon de măsură se află experiența țărilor capitaliste. Într-adevăr pentru capitalism această teorie nu este lipsită de fundament. În aceste țări, cu cît gradul de dezvoltare industrială crește, se observă tendința de slăbire a ritmului dezvoltării. În ultimul deceniu al secolului trecut, secolul al 19-lea, cînd economia americană se afla în stadiul ei de tinerete industrială, ritmul mediu anual de creștere era de 5 la sută. În ultimii 43 de ani, între 1917-1960 acest ritm a scăzut la 2,9 la sută, iar în ultimii 10 ani la 1,6 la sută. Asemenea tendințe se observă și în dezvoltarea tuturor celorlalte țări capitaliste.

Dar aceasta n-are nimic comun cu socialismul, cu economia planificată socialistă. Să luăm, de pildă, primii 12 ani de dezvoltare industrială a U.R.S.S. și ultimii 12 ani. În primii 12 ani de dezvoltare industrială a U.R.S.S., deci în stadiul de tinerete industrială, economia sovietică s-a dezvoltat cu un ritm mediu anual de 6,9 la sută. În ultimii 12 ani, cînd Uniunea Sovietică a ajuns pe al doilea loc în lume în ce privește producția industrială, ritmul mediu anual de creștere este de peste 15 la sută.

În momentul de față, Uniunea Sovietică rezolvă grandioase sarcini legate de construcția desfășurată a comunismului. Amploarea acestei uriașe opere de construcție se poate vădi dintr-un singur exemplu, care privește dezvoltarea capacităților de producție ale țării.

La 1 ianuarie 1960 toate fondurile de bază existente în U.R.S.S. se cifrau la 2 miliarde 400 miliarde ruble. Conform planului septenal, în perioada 1959-1965, aceste fonduri se vor dubla. Deci în decurs de 7 ani se vor crea mai multe fonduri de bază decît în întreaga istorie a popoarelor sovietice.

Acest uriaș avînt economic duce la creșterea continuă a bunăstării popoarelor sovietice. Uniunea Sovietică și-a propus să atingă, în cea mai scurtă perioadă istorică, cel mai înalt consum de produse pe cap de locuitor, cea mai redusă zi de lucru, cel mai înalt nivel de trai din lume.

Sub ochii noștri, oamenii sovietici construiesc astfel comunismul, visul de aur al omenirii.

Costin Murgescu

Armele păcii...

In avangarda științei moderne

În ultimii douăzeci de ani, dezvoltarea științei și a tehnicii în general, și în U.R.S.S. în special, a luat proporții fără precedent. Au fost dezvăluite legi profunde ale naturii, necunoscute înainte, au fost cucerite noi posibilități de a dezvolta producția, pe care oamenii nici nu le bănuiau. Au fost descoperite reacția nucleară în lanț și reacția termonucleară. Nu este, poate, lipsit de interes să semnalăm că după toate probabilitățile, reacția nucleară în lanț nu se realizează nicăieri în Univers, iar cea termonucleară — numai în corpurile cerești cu temperatură înaltă. Știința a dat viață unei noi tehnici și industrii — cea atomică. Toate acestea confirmă ideea că astăzi rolul științei în dezvoltarea societății a crescut atît de mult încît ea are dreptul să fie considerată o forță care exercită o puternică influență asupra producției și este greu să prevedem cu ce viteză amețitoare vor crește posibilitățile noastre de a supune forțele naturii.

Prin amploarea activității și prin realizările ei, știința sovietică a obținut realizări remarcabile și a întrecut în multe domenii numeroase alte țări, inclusiv Statele Unite ale Americii. Orînduirea socialistă asigură condiții de studii și cercetări necunoscute în lumea capitalistă. Dacă în 1950 institutele de învățămînt superior din U.R.S.S. au fost absolvite de 36.000 de ingineri față de 53.000 în S.U.A., în 1958 ele au fost absolvite de 94.000 de ingineri, față de 35.000 în S.U.A. În lumina acestor cifre apare explicabil de ce astăzi în S.U.A. se pune problema de a ajunge din urmă Uniunea Sovietică, în domeniul pregătirii de specialiști.

Impulsul hotărîtor dat de fizicienii sovietici cercetărilor în domeniul stăpînirii energiei eliberate prin fuziunea nucleară se datorește, în primul rînd, studiilor efectuate în ultimii ani, sub conducerea academicienilor L. A. Arțimovici și M. A. Leontevici, la Institutul de energie atomică al Academiei de Științe a U.R.S.S. Ele s-au concretizat în construcția unor instalații termonucleare de tipul „ALFA” sau „OGRA”, cu ajutorul cărora s-a putut obține plasmă încălzită la milioane de grade. Cu alte cuvinte, s-a reușit să se producă în laborator materie sub forma existentă numai în Soare și în stele.

La ultima Conferință internațională pentru utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice de la Geneva a fost unanim apreciată metoda, propusă de fizicianul sovietic D. I. Budker, de transformare directă a energiei rezultate din sinteza termonucleară în energie electrică. Această metodă poate fi considerată ca fiind cea

mai simplă și, în același timp, cea mai economică. Ea nu necesită instalații pentru transformări intermediare de energie (în energie calorică, de pildă), iar randamentul ei este de circa 70 la sută.

Rezervele de materie primă (apa), practic nelimitate, pentru obținerea de combustibil termonuclear, simplitatea și securitatea preparării lui, colosalul conținut de energie la unitatea de greutate, posibilitatea presupusă de a transforma direct energia termonucleară în energie electrică, lipsa substanțelor radioactive periculoase din gazele reziduale vor face ca procesul termonuclear să devină un procedeu cu adevărat ideal pentru producția de energie, în orice punct al globului, iar dacă va fi nevoie și în afara globului, pe întîinderile de necuprins ale Cosmosului.

Energia este, însă, numai una dintre condițiile procesului de producție și de satisfacere a nevoilor materiale ale omului. Producția nu este legată numai de consumul de energie, ci și de utilizarea anumitor materiale. Materialele sînt elementul cel mai conservator în progresul tehnic; ele formează substratul uneltelor de muncă. Nu întîmplător epoci întregi din istoria omenirii sînt caracterizate în știință prin materialele folosite în perioada respectivă: epoca pietrei, a bronzului, a fierului.

Epoca noastră va fi caracterizată, după toate probabilitățile, ca epoca materialelor sintetice. Este vorba despre crearea unor materiale principial noi, care nu se întîlnesc în natură și ale căror proprietăți sînt prestabilite. Polimerii sintetici reprezintă materialul ideal și universal cărui l se pot da cele mai variate proprietăți, superioare proprietăților materialelor naturale cunoscute.

Deși gama materialelor obținute pe baza scheletului carbonic al atomilor este foarte variată, o variație și mai mare se poate obține prin folosirea scheletelor cuprinzînd cei mai diferiți atomi. În prezent, se studiază posibilitatea obținerii de compuși macromoleculari pe baza altor schelete de atomi anorganici și elementoorganici.

O altă ramură nouă a științei este electronica. În fiecare an se construiesc modele de mașini, care întrec în perfecțiune pe cele mai vechi. Aceste mașini au calculat orbitele sputnicilor și ale rachetelor cosmice și sînt folosite pe scară largă pentru calcularea instalațiilor și aparatelor atomice. Ele au pus la dispoziție tuturor ramurilor științelor exacte mijloace de cercetări cu totul noi, care deschid acestora orizonturi nebănuite.

Diferite tipuri de mașini electronice și de calcul se afirmă în domenii, în aparență, cu totul străine de matematică. Este vorba de mașini de comandă care calculează regimul optim al diferitelor procese de producție. Numai în cursul anului trecut au fost instalate în întreprinderile din

Prof. univ. A. Pirvu

(continuare în pag. XI-a)

**EUGEN BARBU
PREZINTĂ:**

MOSCOVA 1960

Freemătul actualității

Uniunea Sovietică te invită la ea acasă și-ți deschide prima ușă pe aerodrom. „Tu-ul” este o pasăre-gigant, cu aripi în V, văzută mai întâi la cinematograful și câteva minute scurte pe pista de beton. Înăuntru e mult mai confortabil decât într-un avion obișnuit. Sint și mai multe locuri și pină să te uiți la fotoliile de piele și la plasa de bagaje, te așezi pe undeva pe la 3.000 de metri înălțime. Prin ferestruica rotundă se zărește numai un covor prăfos de nori, o mare turmă de ovine de abur plecate cine știe unde. A sosit ceaiul într-un pahar viriț într-o teacă de argint cu picior. Lichidul roșu aprins stă neclintit. La 7.000 de metri nu știu dacă există goluri de aer, dar e mai plăcut decât într-un automobil pentru că asfaltul mai are eroziuni pe ici pe colo, pe când văzduhul este foarte indicat pentru cei care preferă șoselele line. După o oră am și coborât la Kiev și ne uităm la mestecenii cu frunza nobilă care împodobesc zăua cu soare. Ceasurile sint obligate să fure timpului o oră.

La Moscova este puțin mai rece și cerul pare mai întunecat. Un autoturism ne duce în goană de la aeroport spre centru. Aproape o oră de inventariere vizuală a noilor cartiere de locuințe. Kilometrii sint înghițiți cu viteză și faci socoteală cită energie umană rezumă zidurile egale, ridicate pe dreapta și pe stînga drumului. În ploaia mărunță, o fabrică de drumuri în jurul căreia se mișcă vioi oameni numeroși înaintează pe un drum de pământ. În urmă rămîne o panglică neagră de asfalt din care ies aburi. Am trecut de templul automobilului, o spun ca să mă amuz, pentru că e vorba de un instituț al mașinii cu benzină, adăpostit într-o clădire cu intrare de templu grecesc. Puțin mai departe, o casă de cărămidă roșie. Sediul Politehnicii. Aici a stat Napoleon și a privit incendiul colosal al Moscovei care i-a vorbiț despre patriotismul omului rus.

Scurtă trecere în revistă a străzii. Deși ne aflăm în ultimul anotimp al anului (aici iarna sosește mai devreme) domină culori vii. Fetele de 16 ani, ca și la noi, au adaptat tunsoarea scurtă care le stă foarte bine. Bărbații, în balonseide pină la genunchi, grăbesc spre intrările metroului. Altă agitație decât la noi, prin dimensiunea străzilor, prin numărul celor întrecuți de automobilul grăbit. Se aprind primele firme de neon, spărgînd picla și dînd ploii roșii multicolore. La o astfel de găteală a nopții răspunzi firesc cu o curiozitate accentuată.

★

N-am să-mi plimb cititorul prin muzee pentru că am rezervat alt loc iubitorilor de artă. Vreau numai să iau pe hirtie cîteva instantanee din viață. Reportajul imediat mi se pare foarte potrivit.

— Dimineață de tot în holul hotelului Lenin-grad. Privirea este atrasă de un grup de oameni care discută aprins. Se fac gesturi largi și vorbele se aud distinct. Un francez spune că hotelul i se pare foarte rusesc. Omul confundă unele noțiuni și cineva îi explică foarte stăpînit, dar ferm, că arhitecții acestei clădiri au fost foarte criticați pentru risipa de material. Sint prea numeroase sălile de așteptare, cum s-a scris și în presa sovietică, dar cred că s-a pus și mult bun gust aici. În sfîrșit, nu e locul de polemizat. Interesant mi s-a părut faptul că s-a creat o opinie publică foarte severă care nu admite excese socotite ca depășite. La masă, nu-ți trebuie multă vreme să observi că există în așezarea tacimurilor o ordine care ține de estetică. Frieturile sint însoțite de plante ornamentale. O să spunei, la ce folosește? Ei, asta-i, dar și a minca este o activitate omenească foarte însemnată care trebuie făcută cu poezie!

La fabrica de rulmenți numărul 1 din Moscova, am fost izbit de numărul mare de oameni de serviciu care măturau. Se cunoaște primejdia metalului în stare de grăunțe infinitesimale. Aici se lucrează pe un teritoriu imens și fiind vorba de o uzină în bună măsură automatizată, deci deservită de un număr mic de oa-

meni, grija pentru curățenie mergînd așa de departe ar putea să mire. Drumurile interioare se pavează cu o piatră albă ce poate fi spulătată; despre dușuri, despre cantinele excelente, nu pot spune nimic nou. Totul e semnificativ...

— Și o surpriză: pe un perete, cîteva fotografii care-mi reamintesc de locuri cunoscute. Dar asta-i Eforia, dar asta-i stadionul Dinamo din Ștefan cel Mare. Da... Uzina este membru colectiv al Asociației de prietenie sovieto-romîne. Specialiștii din fabrica aceeași au lucrat la Birlad.

— Alț instantaneu. Coadă la ziare. Nu sint mirat. În metrou, pe scările lui, pretutîndeni, se citește parcă cu furie. Privesc la cumpărători. De la lucrătorul de la tramvaie și pină la profesorul cu ochelari care tușește discret în bastistă, toată lumea cere cite trei sau patru ziare. Detaliu amuzant, cînd cumpărătorii se răresc, vinzătorul de dincolo de raft apucă „Pravda” și, în timp ce dă automat restul, citește și el ultimul discurs al lui Hrușciiov. Nu e timp, tovarăși, nu e timp...

— Panou cu fotografii imense în centrul Moscovei. Cum sint la noi panourile Agerpresului. Mulțimea se înghesuie numai în arțpa stingă a acestei expoziții. Mă uit la chipurile campionilor olimpici de astă vară de la Olimpiadă pe care i-am văzut la Centomila. Cei de la Agenție, din dragoste, le-au lăsat fotografiile pe pandul uitat de trecători. Nu-i nici vina lor. La O.N.U. se dă o mare bătălie diplomatică și atunci recordmenii sint părășiți.

— Intre două drumuri, automobilul trece pe lîngă un loc de altfel cunoscut din fotografii: ștrandul cel mai mare din Europa, aflat în centrul Moscovei. Plouă mărunț și e destul de frig. Privesc bazinul circular învăluit în aburi și nu-mi vine să-mi cred ochilor: oameni care fac baie. Ni se dau explicații. Apa este încălzită și deasupra circulă un curent de aburi fierbinți care fac ca orice risc să fie imposibil. Bazinul aflat între mai multe clădiri sobre surprinde pe străin pentru că mi se pare neobișnuit să stai cu atîta sinceritate în chiloți de baie în centrul unui oraș, fără ca vreun gard să ascundă aceasta. Este tinerețea unei concepții despre viață care trebuie aplaudată.

— Luni de dimineață la galeriile Tretiakov. Inceput de săptămînă, deci se poate respira în voie pentru că lumea este ocupată și vom putea să ne uităm pe indelete la tablourile lui Levitan, care ne plac foarte mult. Am stat puțin să privim statuia lui Vucetici: Să facem din spade, pluguri, aflată la intrare, și am constatat cu surprîndere că pe poarta muzeului sint urmași de regimente întregi de oameni: soldați, elevi, colhoznici și colhoznice cu broboade groase pe spate... Nu-i de joacă! La garderobă, omul de serviciu abia mai are unde să atîrne paltoanele. Și cînd intrăm în sălile spațioase nu ne vine să ne credem ochilor. Un popor întreg, lumea dimineață, la inceput de săptămînă a venit să se instruiască...

— Expoziția agricolă este un documentar viu al realizărilor sovietice. Pavilioanele care mie mi se păreau imense în urmă cu trei ani sint largite pe rînd. Schelele proaspete se ridică lîngă ziduri. Pavilioane noi s-au ridicat între timp. Dincolo de o ușă de sticlă, găsim nou-tăți: sateliții artificiali ai Pămîntului. Pe unii i-am văzut și la București, pentru că gloria științei călătorește. Înaintea noastră, un sovietic entuziasat vorbește despre containere și despre vitezele și grautea raketelor. Un film documentar scurt ne arată începutul marelui salt în Cosmos. Iată locuința-machetă a Laikăi, iată îmbrăcămîntea cinilor care s-au întors din țările văzduhului. Lume de miraj. În jur, țărani cu bunde grase, competenți și mindri. Omul de lîngă noi a răgușit vorbind. Spune lucruri pe care le-am mai auzit, dar cum să nu-l înțelegi că are de ce să se aprindă?

— Spuneți și dumneavoastră... Despre micile fapte semnificative observate într-o scurtă, mult prea scurtă călătorie, ar fi mult de scris, dar spațiul, eterna scuză a scriitorilor, mă face să vă rog să mă urmăriți și cu alt prilej.

La Moscova a căzut prima zăpadă

Vă informăm despre

Expoziția

re atît de grandioasă termenul e foarte scurt. Pe un teritoriu urias trebuie înălțat un întreg oraș, alcătuit nu din case standard, după proiecte tip, ci din construcții extrem de deosebite unele de altele.

Prima expoziție universală de la Moscova va coincide în timp cu o dată remarcabilă în viața poporului sovietic — aniversarea a 50 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Așa încît vor trebui create toate condițiile pentru a prezenta cit mai viu și convingător realizările Uniunii Sovietice în dezvoltarea economiei naționale, a ridicării bunăstării și nivelului cultural al tuturor popoarelor U.R.S.S.

A și fost întocmită o schemă preliminară a pavilioanelor expoziției care va cuprinde trei sectoare: Uniunea Sovietică, organizațiile internaționale și pavilioanele celorlalte state. În sectorul U.R.S.S. vor fi reprezentate toate republicile unionale sovietice.

Așa cum am mai spus, devisa Expoziției universale va fi „Progresul și pacea”. Un mare număr de arhitecți și sculptori caută febril forma cea mai potrivită de exprimare a acestei devize. Se știe că simbolul Expoziției mondiale din 1889 de la Paris a fost Turnul Eiffel, al celei de la Bru-

- Conform unei hotărîri a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., între 20 mai și 20 noiembrie 1967, la Moscova se va organiza o expoziție universală sub deviza „Progresul și pacea”.
- Expoziția va fi instalată în regiunea de sud-vest a capitalei, pe un teritoriu de peste 500 de hectare, între șoselele Kiev și Kaluga.
- Decamdată pe acest teritoriu se întind ogoare, crînguri, ripe și două sate — Tioplîi Stan și Bogorodskoe. Dar peste șapte ani aici va fi o uriașă arenă mondială unde fiecare țară, indiferent de orînduirea ei socială și de stat, își va putea demonstra realizările economiei, științei, tehnicii și culturii.
- Proiectarea și construirea pavilioanelor expoziției a fost încredințată Comitetului executiv al sovietului orașenesc Moscova. Iată ce a aflat un corespondent al ziarului „Trud” la Institutul Planului general al Moscovei, unde se întocmește proiectul Expoziției universale:
- — Expoziția se va deschide la 20 mai 1967. S-ar părea că perioada de pregătire e destul de mare. Dar lucrurile nu stau chiar așa, căci de fapt pentru o lucra-

O lume revăzută după 17 ani

Cum am devenit uzbek

Vnukovo.

Nava aeriană „Tu-104” decolează brusc, cu o viteză amețitoare — 300 de kilometri pe oră. Se înalță escaladând parcă pe nesimțite trepte uriașe... 500 de metri, 600... 800... Încă un salt — 10.000 de metri. Înălțimea maximă a fost atinsă. Acum nava lui Tupolev zboară în linie dreaptă spre Tașkent — inima Uzbekistanului, cu viteza de 800 km. pe oră. Zbor! Iar mie mi se pare că nimic din ceea ce se petrece cu mine n-a este adevărat, visez... un vis fără de sfârșit. Și totuși, peste patru ceasuri, voi coborî din avion și voi călca din nou pe pământul Uzbekistanului. Doamne, după câte primăveri? Un buchet — 17 la număr! Uzbekistanul! Simpla pronunțare a cuvintului îmi trezește în suflet amintiri peste amintiri. Uzbekistan! Soare! Bumbac! Război! Inchid ochii și încerc să-mi rinduiesc amintirile.

...Octombrie 1941. Pe toată întinderea frontului se desfășurau lupte grele. Hitleriștii pătrunseseră adânc pe teritoriul sovietic. În zilele acelea grele și de neuitat, un tren cu refugiați oprea într-o gară cu rezonanță ciudată — Zirabulak. În acest tren, mă aflam și eu — un flăcău neastimpărat de pe cheiurile Dimboviței. Aveam pe atunci 18 ani și nimeni nu mă putea opri să descopăr lumea cu ochii vizitator ai adolescentului. Am coborît din tren. Am privit cerul: era adânc și curat, fără pic de nori, ca la noi, vara, în Bărăgan. Un soare de foc dogorea fără milă, ignorând calendarul, anotimpul. Am ieșit din gară: prin fața noastră trecea în pas încet și legănat o caravană de cămile încărcate cu baloturi grele de bumbac. În capul caravanei mergea cămilarul: nu ședea cocoțat între cocoșele unei cămile ci călărea un câțir. Tabloul, prin noutatea sa, m-a uluit. Cămilarul cînta încet, ademînd parcă prin cuvinte tainice șirul de cămile. Am urmărit caravana pînă ce-am văzut-o pierzîndu-se în zare, învăluită într-un nor gros de praf. Universul pe care-l aflam mă atrăgea ca un magnet puternic. Am pășit cu îndrăzneală înainte. Tot ce înțelegeam în cale mă uimea și mă cucerea: căruțele înguste și înalte așezate pe două roți uriașe; uzbecii bărboși, îmbrăcați în caftane vătuite multicolore, și cu capetele înfășurate în niște turbane albe și ușoare; ceainăriile de stradă unde, pe niște podiumuri acoperite cu covoare, oamenii ședea turcește și sorbeau în bătaia soarelui ceai fierbinte; casele scunde, pătrate, ca niște cuburi de pământ vărute nu de mult... La fiecare pas, mă opream încercînd ca dintr-o sinură privire să surprind și să înțeleg totul.

Nu mă întrebam nici o clipă cum aveam să mă descurc pe meleagurile acelea însoțite ale Asiei. Și s-ar fi convenit să mă întreb. Nu știam pe atunci nici limba rusă, nici cea uzbekă. Ehe, tinerete! În clipele acelea nu m-a mai interesat nimic altceva decît tainele acestui univers pe care viața mi le dezvăluia cu atîta generozitate.

În aceeași zi, am fost repartizat colhozului „Lenin” din satul Totkent. Un colhoznic tînăr și simpatic, venise să mă ia. Venise cu una din căruțele acelea înalte, pe două roți. Căruțașul vorbea repede și ridea într-una prietenes. Nu înțelegeam o iotă din ce spunea, dar risul lui trăda un om bun, inimos. Mi-a făcut semn să urc. L-am ascultat, și el mi-a mai aruncat un cuvînt, după care a dat bici calului. Porneam mai departe în necunoscut. Mă simțeam, din pricina impresiilor, în al nouălea cer. Trăiam o bucurie

intensă, de parcă eu aș fi fost cel care descopeream Uzbekistanul secolului XX. Mă uitam într-una la uzbekul de lingă mine. Iar el, în răstimpuri, își întorcea capul spre mine și-mi zîmbea.

Soarele începuse să asfințească, totuși continua să ardă cu aceeași tărie. Undeva în adîncuri, cerul luase foc și se mistuia cuprins de flăcări nevăzute.

Am ieșit din Zirabulak. Înaintea noastră se deschidea acum un drum destul de arid, dar pe care eu mi-l închipuiam tot timpul plin de mistere. Departe, departe ca un hotar al stepei sălbatică se contura un lanț de munți cenușii. Nu-mi puteai stăpîni uimirea și exclamai în romînește:

— Uite, tovarășe, munții!
— Uzbekul îmi răspunse:
— Bilmaiman! *)
— Munții! Tovarășe! Uite, colo!
— Bilmaiman!

„Bilmaimon!!! Bilmaimon!!! „Ce-o mai fi însemnînd și vorba asta?” mă întrebam nemulțumit de faptul că încercarea mea de-a înnoia o discuție a dat greș.

O altă bucată bună de drum am străbătut-o într-o tăcere deplină. Apoi, colhoznicul a spart tăcerea, prinzînd să cînte încet și tărăgînat. Am tresărit. Cîntecul părea mai curînd să fie o rugă adresată unor zei... poate unor zei ai stepei! Am ascultat înflorat. De data asta aveam nu senzația, ci certitudinea că pătrundeam într-o lume fantastică, de basm. Și am închis ochii.

Cînd i-am deschis, am descoperit un alt peisaj. Căruța lăsase în urmă stepe și străbătea acum un drum îngust și șerpuitor. În calea noastră apăreau primele cătune, alcătuite din căsuțe de lut galben, tare ca piatra. De pretutindeni răsăreau copaci semeți cu frunze și fructe necunoscute prin părțile noastre. Apoi începură să mi se dezvăluie „grădinile” de bumbac cu flori albe, bogate, și incremenite parcă în bătaia soarelui ce asfințea. Iar tot ceea ce aflam de la un kilometru la altul întregia și mai mult imaginea irealului. Cînd și cînd ne ieșea în drum cite un uzbek. Se saluta prietenes cu căruțașul, se interesa — bănuiam eu — de sufletul meu, după care, își vedea de ale lui. Oho, cum mai doream în clipele acelea să știu uzbekă, să am și eu un halat înflorat sau vîrgat în culorile curcubeului și să umblu cu mijlocul incins cu un batic albastru de care să atirne în teacă un cuțit înfricoșător!

Cîte întrebări nu mi-au murit atunci pe buze!
Intr-un tîrziu, am intrat în Totkent. Căruța oprî în dreptul unor căsuțe, vărute în alb și rînduite parcă anume într-un dreptunghi. În centrul dreptunghiului descoperii un mic lac artificial, străjuit de copaci bătrîni și frunzoși. Dintr-acolo adia o boare plăcută și răcoroasă. Căruțașul îmi făcu semn să cobor. Curioșii se strînseseră deîndată în jurul căruței. Căruțașul nu mai prididea dînd consătenilor tot felul de explicații. Vedeam cum, ascultîndu-l, fețele lor deveneau grave, compătimitoare. Se apropie de noi și un bărbat înalt și voinic, îmbrăcat altfel decît ceilalți, adică orășenește. Era tovarășul Muratov, președintele colhozului. Mi se adresă în uzbekă, însă, constatînd că nu-l înțeleg, mă luă de mină și mă duse la marginea lacului. Acolo, sub aripile bogate ale unui copac, se afla un pat înalt, mare de lemn și acoperit cu un covor. Președintele se așeză pe pat turcește și-mi făcu semn

Fată uzbekă

să-i urmez pilda. Ni se aduse deîndată un ceainic de ceai, stafide în loc de zahăr, lipii calde și ademînătoare. Flămînd cum eram, mă apucaî imediat de lucru: ceaiul verde mi se păru teribil de gustos și răcoritor, stafidele le găsiî dulci și aromate, iar bucățile de lipie, ce mai, mi se topeau în gură. În timpul ospățului, curioșii făcuseră roată în jurul președintelui și-i ascultau lămuririle. Faptul că eu veneam tocmai din îndepărtata Romînie, îi făcea să fie și mai curioși. Președintele vorbea cu mine prin semne; ne înțelegeam sau nu, zău, n-aș putea să spun. Știu însă că graiul semnelor ne înveselea de-o potrivă, dar mai cu seamă, îi înveselea pe cei din jurul nostru.

Amintindu-mi astăzi de discuția aceea, îmi dau seama că președintele colhozului înțelesese esențialul și anume — singurătatea adolescentului din Romînia pripășit din pricina războiului pe meleagurile Asiei Centrale. Înțelesese că trebuie să facă totul ca acest flăcău, încă necopt, să se simtă în colhoz ca în propria lui familie. Și președintele — un adevărat om sovietic — și-a atins țelul.

După cîteva zile, m-a trimis să lucrez la ferma colhozului. Acolo l-am cunoscut pe Abdurasul Djuraev, responsabilul fermei zootehnice. El mi s-a adresat în uzbekă, eu i-am răspuns în romînește. Amîndoi am izbucnit în ris. În cele din urmă ne-am înțeles prin graiul inimilor. Omul acesta m-a cucerit din prima clipă; era un bărbat voinic, indelat, cu o față măslinie încadrată de o barbă neagră și scurtă; și părea parcă și mai frumos cînd îi surprindeam flăcările din adîncul ochilor negri. Îi plăcea să cînte și străbătea drumurile de la o brigadă la alta, cîntînd. Avea o familie numeroasă — trei fete și un băiat. Sarip — băiatul — era cel mai în etate; împlinise nu de mult 16 ani și trecea drept sufletul tatălui său.

Munca ne-a apropiat și mai mult. Îmi plăcea să-l ascult sfaturile. Erau sfaturile unui păstor bătrîn și înțelept. Cu timpul, ne-am împrietenit de-a binelea. Începusem și eu să învăț limba uzbekă.

Intr-una din zile, Abdurasul Djuraev mă luă de o parte și-mi grăi în uzbekă:

— Ascultă, flăcăule, de-acum înainte eu voi fi totuț tău, iar tu fiul meu... Familia mea, va fi și familia ta. Priceput-ai?

Îl pricepui. Dădui din cap emoționat. Apoi, îi răspunsei:

— Katta Rahmat! (**)

Din ziua aceea, îl strigam Abdurasul-ota (***) , iar pe soția lui, ina — adică mamă. Regăsiî, în felul acesta, căldura unei familii. Curînd, „părinții” îmi dădură un caftan, o cingătoare înflorată și o tibiteică. În aceeași zi, m-am dus la frizerul satului și m-am ras în cap. Acum, ras în cap și cu caftanul pe mine arătam ca un uzbek. Dar un uzbek unic în felul său... un uzbek roșcovan și cu pistrii.

Abdurasul-ota s-a purtat față de mine ca un adevărat părinte. La rîndu-mi l-am iubit și respectat. Căci îi datorez multe. El a fost acela care m-a îngrijit atunci cînd malaria mă doborîse, fără milă la pat. Abdurasul-ota a fost acela care mă îmbărbăta ori de cîte ori mă cuprîndea dorul fierbinte de țară. Și tot el, împreună cu „fratele Sarip” a fost acela care m-a condus la gară cînd am plecat pe front.

Au trecut de atunci aproape 17 ani.

...Tu-104 zboară în noapte. O noapte neagră, fără lună, dar cu un cer bătut în țînte de aur. Tașkentul e aproape. Doar cîteva trepte uriașe ce se cer coborîre. Mă întreb într-una: „Oare Abdurasul-ota mai trăiește?” Dar fratele Sarip? Cine din vechea mea familie mai trăiește? Pe cine voi mai găsi în viață?” De atunci au trecut doar 17 ani fără să știm unii de ceilalți.

„Tu-101” coboară. Coboară în trepte. Am senzația că, odată cu el cobor și eu din lumea amintirilor. Cîntrebare, însă, continuă să mă frămînte: „Oare Abdurasul-ota mai trăiește?”

Hara'amb Zincă

*) Nu înțeleg.

**) Mulțumesc foarte mult.

**) Tata Abdurasul.

universală din 1967 * Metroul din Kiev

xelles — „Atomium”-ul, iar al celui de la New York — „Globul și pylonul”.

Masivul verde al colinei Teplostanskaia și parcurile din jurul ei vor permite crearea unor condiții extrem de bune de odihnă pentru vizitatori. Viioagele vor fi transformate în bazine artificiale. Se are în vedere, de asemenea, posibilitatea creării unor căi de acces comode spre expoziție, în afară de șoselele Kiev și Kaluga; pînă în 1967 vor fi prelungite liniile de metrou Frunze și Kaluga și se proiectează o cale monorail și o automagistrală rapidă între strada Profsoiuznaia și Prospectul Lenin. Toate acestea au o mare importanță, deoarece s-a calculat că expoziția va fi vizitată zilnic de aproximativ 400.000 de oameni, iar în orele de vîrf, transportul orășenesc va aduce aici circa 100.000 de pasageri pe oră.

Pe arhitectii și inginerii care proiectează complexul de clădiri al Expoziției universale de la Moscova îi așteaptă de aci înainte o muncă încordată și minufioasă. Căci chiar la începutul anului 1962 se va trece la verificarea intensă a uriașului teritoriu din sud-vestul Moscovei.

Muncitorii și inginerii kievleni au pregătit orașului lor un dar minunat, pe care i-l vor oferi

peste cîteva zile, cu prilejul sărbătoririi lui 7 Noiembrie: metroul din Kiev. Evident, ei au calculat de mult care va fi câștigul de timp al conorașenilor lor după ce trenurile subpămîntene își vor începe cursele: de la gară, expresurile albastre îi vor duce pe pasageri în numai patru minute pînă în centru, pe strada Kresciatik, în numai șase minute la uzina „Arsenal” și în numai zece minute pe malul Niprului.

Metrou la Kiev... Deocamdată, cuvîntul sună încă puțin neobișnuit pentru kievleni... Dar peste cîteva zile, ușile vestibulelor se vor deschide larg, panglicile escalatoarelor vor începe să se rotească, iar vastele peroane ale stațiilor, lucrate în marmoră, granit, mozaic policrom cu modele în stil național, vor întîmpina ospitaliere pe pasageri.

La sfîrșitul secolului trecut, cînd cîțiva ingineri progresiști ruși au prezentat funcționarilor țariști proiectul de construire a unor căi ferate subterane la Petersburg și Moscova, dumele orășenești le-au respins pe dată, îngrozindu-se numai la gîndul de „a coborî Moscova pe fundul mării”. Dar nu teama burgheziei ruse înapoiate de atunci a fost cauza principală care a împiedicat începerea lucrărilor, ci incapacitatea economică a țării de a

se apuca de o asemenea construcție ce cerea mult metal, materiale scumpe, mașini.

Se poate spune fără exagerare că la construcția metroului din Kiev a fost folosit tot ce-i mai nou în experiența tehnică și practică a constructorilor sovietici și a celor de peste hotare. La lucrările de montaj și finisare au luat parte zeci de brigăzi de constructori din Moscova. Cu sprijinul frătesc al Moscovei și Leningradului, la Kiev a fost format un mare și valoros colectiv de constructori de metrou.

Stațiile sînt împodobite cu marmoră albă, transparentă de Ural, granit ucrainean de culoare verde închis. De pe peronul stației „Vokzalnaia”, deocamdată încă cută și pustie, se aude ca un ecou îndepărtat zgomotul înfundat al lucrărilor de construcție care prelungesc traseul cu alți kilometri. Liniile metroului din Kiev vor a-junge curînd în principalele raioane industriale ale orașului — Darnița, uzina „Bolșevik”, apoi vor lega centrul cu Lukianovka și Stalinka.

...Toamna a investimintat Kievul într-o haină nespud de frumoasă. Oamenii au sporit această frumusețe, gătîndu-și orașul pentru marea sărbătoare a lui 7 Noiembrie.

M. Ivanov

Gravură de Hariton

Scriitor - cetățean

de DEMOSTENE BOTEZ

Acum cind implinește 80 de ani de viață, maestrul Sadoveanu are în urmă 60 de ani de activitate scriitoricească și poate o sută de cărți. Cît literatura unei epoci scrisă de un singur om. Nimeni în țara noastră nu are o operă atât de vastă. Și nici în lumea întreagă nu sînt mulți. Pot fi numărați pe degete.

Această operă, realizată de-a lungul a peste o jumătate de veac, dă amploare literaturii noastre și-i fixează specificul național în concertul literaturii universale.

Nu există știutor de carte, care-a luat o carte de literatură în mînă, să nu fi citit ceva măcar din opera maestrului. Sutele de mii, milioanele de elevi care prin generații, au trecut prin gimnaziile și liceele noastre, toți l-au citit, și în școală, și după aceea, în viață. Mihail Sadoveanu este fără îndoială cel mai popular, mai cînt, mai cunoscut scriitor român. Prin atitudinea sa de scriitor față de personajele sale, prin poziția sa progresistă, prin partea pe care a luat-o țărănimii exploatare și batjocorite, prin patriotismul și dragostea sa de țară și de oameni, el a răspuns aspirațiilor și convingerilor mării majorității a locuitorilor țării. Mihail Sadoveanu este un scriitor al țării, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Aceasta se datorește în mare măsură și faptului că Mihail Sadoveanu a fost întotdeauna și este un scriitor-cetățean. Prin tot ce a scris el și-a împlinit, în arta lui de-o valoare excepțională, o datorie de cetățean, de cetățean înaintat, iubitor de popor.

Cetățean și nu simplu spectator sau fotograf a fost cînd a denunțat cumplita exploatare a țărănimii, batjocorirea ei de către boieri și progeniturile lor.

Cetățean cînd a înfierat cruzimea și trîndăvia boierilor;

Cetățean cînd a biciuit uneltele boieresti: vechilii, primarii, notarii, popii, morarii, circiumarii, — toate acele lipitori ale satelor care jăcmăneau pe țărani muncitori.

Cetățean cînd a însemnat în operele sale toate formele de răzvrătire ale țărănilor, de la cea mai pasivă, care era plecarea în lume, în pribegie, pînă la haiducia justițiară, și pînă la cea mai înaintată formă, aceea a lui Mitrea Cocor, — împărțitorul pămîntului țărănimii.

Cetățean de frunte în iubirea sa de țară aceasta, — iubire care țîșnește din fiecare pagină, unde a descris-o cu o dragoste de neînchipuit, arătînd prin aceasta milioanele de copii frumoșii ei fără egal.

Cetățean prin aceea că în opera sa a pus însuși viața poporului cu toate luptele și aspirațiile lui, participînd el însuși cu toată țaria la această viață.

Cetățean prin limba înțeleasă, populară, de-o frumusețe extraordinară, așa cum a cules-o și șlefuit-o din popor pentru a l-o înapoia pe înțelesul lui, în operele pe care l le-a închinat.

Dar cetățean și prin acțiunile, prin faptele sale din viață, prin activitatea pe care a dus-o conducînd reviste pentru popor într-un timp cînd oficialitatea nu se gîdea la culturalizarea poporului, prin curajul și tenacitatea cu care a servit cauza democrației acceptînd cu bună știință riscul de a-și vedea cărțile arse de huliganii în piața Universității și pe acela de a fi amenințat cu moartea.

Mare cetățean prin scrierile unete din primele opere realist-socialiste: Mitrea Cocor, care a deschis calea luminoasă tuturor scriitorilor noștri spre literatura nouă.

Mare cetățean prin alăturarea cu toată credința și energia, luptei pentru pace, în al cărei for suprem a reprezentat cu mare autoritate țara noastră în multe manifestări internaționale. Medalia de Aur a Consiliului Mondial al Păcii, ca și alegerea sa ca membru în Comisia pentru decernarea Premiilor Lenin pentru Pace, au încununat așa cum se cuvine această strălucită activitate.

Dar și despre scriitorul-cetățean Mihail Sadoveanu se pot scrie mai multe tomuri.

Aici am voit numai, ca astăzi, la serbarea poporului, să semnalăm această mare și rară însușire.

Mihail SADOVEANU

la 80 de ani

Drumuri sadoveniene

de EUSEBIU CAMILAR

Nu de mult am străbătut niște drumuri sadoveniene. Iadată ce am părăsit satul natal, ne-am oprit pe o culme, unde se încrucișează patru căi către tuspătru punctele cardinale. La răsărit se vedeau zimții pădurilor de la Vorona și codrii cel mari ai Icușerilor; iar sub cețurile diafane ale depărtării, abia se deslușea valea Siretului. Am zărit mai spre miazăzi satul Litenilor, și ne-am adus aminte de Ion Vodă și de un erou sadovenian, Iurg. Departe, către miazănoapte, se deslușeau turnurile Sucevii; iar spre asfințit, încotro abia se deslușeau munții în umbră, se afla valea Moldovei, valea farmecelor din opera celui mai mare artist al cuvîntului. Și pornind către apa Moldovei, am ajuns la Tupilați, la podul de șăici pe unde trecuse, cu veacuri în urmă, Nicoară Potcoavă.

Am străbătut în câteva zile aria acțiunilor din cărțile principale ale maestrului Sadoveanu, parcă spre a lua putere din lumina cerului și din pulberea pămîntului: parcă spre a bea apa vie a realității, din ale cărei unde rapsodul nostru și-a tras puterea creatoare. Și la Hanul Ancuței am poposit, și stînd seara la un foc al s-a părut că-l vedem pe Vasilie cel Mare, coborît din munte la un județ al sarmaților din alte vremuri; și parcă o vedeam pe lelița Ancuța, renăscută din negura nopții și din lumina de lună, și aducîndu-ne vin rece într-o oală mare...

Și nu mult după aceea am apucat spre Fălticeni, și vîzînd forlota acestui oraș odinioară patriarhal, ne-am gîndit cît au contribuit operele sadoveniene la progresul țării, ce tribut uriaș a plătit pentru propășirea patriei cel mai mare scriitor român în viață... Operele lui de dulceața și prospețimea țagurului de miere, conținînd nectarul și lumina, au trezit în lungul unei generații gustul pentru citit, pregătînd pleiade de intelectuali, pregătînd oameni tineri pentru cariera de luminători și constructori. Și scriitorii contemporani îi datorează lui Mihail Sadoveanu toată recunoștința, pentru că operele lui au pregătit calea, au împrăștiat intinericul și au îndemnat oamenii să lubească literatura, să primească în casa lor cărțile, ca pe niște buni vestiitori, ca pe cel mai devotați prieteni ai omului...

Mihail Sadoveanu a fost totdeauna exemplu de activitate, exemplu de legătură neîntreruptă cu frămîntările vieții, amintînd parcă, prin nestînsa lui energie, că a descoperit floarea tinereții celei eterne. Marele îndrăgostit de natură și oameni a zidit frumuseților geografice monumente nepieritoare. Citind o descriere a Deltei, nimeni nu va putea rezista ispitei și chemării frumuseților, după cum nimeni nu va rezista chemării munților, pădurilor și apelor, descrise cu o măiestrie pînă acum fără egal în istoria literaturii universale...

Arta lui Mihail Sadoveanu este tezaur al frumuseților noastre geografice și indeamnă poporul român să-și cunoască valorile din leagănul dăinuirii și să le lubească nespus. Prin aceste valori și prin înființarea de multe altele, prin evocarea figurilor din vechimi și prin descrierea oamenilor simpli opera marelui rapsod a devenit de mult avuție națională și nu vom afla că-tun cît de mărunț unde să nu fi pătruns cuvîntul fermecător, unde să nu înflorească zimbete de bucurie la citirea povestirilor sadoveniene...

Sub neîntrecutul farmec se aude tremăntul bulboanelor realității, iar ceea ce ar părea în opera sadoveniană numai magie a cuvîntului cuprinde slăcîra adevărului nestîns, modelat în forme de artă încă neîntîlnite și neegale în limba românească, cuprinde viața de toate zilele, trecută prin urmuzul sintezei și ridicată la piscurile genialității...

În întregimea ei, arta sadoveniană este chemare la cercetare necontenită, la desăvîrșită cunoaștere; arta aceasta demonstrează că fulgerul prometeic al creației nu străluce decît la izbitura cu stîncă.

Aceste adevăruri le-a aflat generația noastră scriitoricească și le vor afla artiștii viitorului deopotrivă, căci ani mulți și rînduri multe de oameni vor învăța de la ucenicul lui Creangă și Eminescu...

★

Acestea le gîndeam, în timp ce drumul nostru spre Rîșca trecea prin umbrele de seară ale văii Moldovei. Am zărit departe satul Baia; mai încolo Bogata, cu legenda aurarului Hirjap; pe urmă am trecut peste riul cu puhoacie pline de flăcările amurgului, și pretutindeni vedeam progresul țărîmurilor sadoveniene.

Pușin am stat la Rîșca; am pornit mai departe, spre ținuturile nemțene. Aici am stat locului, și l-am evocat pe Ion Creangă, și ne-am gîndit cît a contribuit arta lui la ajungerea către veacul civilizației. Iar cînd am apucat spre Pașcani, prin Tîrgul Neamțului, și cînd am văzut șoseaua astaltată, ne-am adus aminte de plecarea la școala de la Șocola a lui Ion Creangă, și de drumul străbătut atunci...

Și stînd la o răscruce, și privind munții rămași în urmă ca-n timp, inima noastră era plină de bucurie; dar miile de noutăți văzute în aceste drumuri sadoveniene, marile și multiple realizări din anii puterii populare, sînt și rod al minților geniale, sînt și rod al operelor marilor noștri clasici. Ziditorii urcă schelele, conduși de lumina cunoașterii, și tocmai în aceasta stă marea frumusețe a construcțiilor noastre.

Contribuția lui Mihail Sadoveanu la creșterea conștiinței constructorilor și secărătorilor, este evidentă, după cum evidență este valoarea lui pentru toți iubitorii de progres; căci arta marilor scriitori este ca un arbore, cu rădăcinile înfipte în pămîntul Patriei, dar cu ramurile întinse către soarele tuturor popoarelor.

Ilya Ehrenburg:

Nu mi s-a întîmplat de multe ori să întîlnesc un scriitor care să fie în același timp un mare artist și un mare om. Cărțile lui Mihail Sadoveanu pot fi considerate, pe bună dreptate, ca numărîndu-se printre cele mai bune opere ale literaturii contemporane. Eroii săi sînt oameni vii; realismul descrierilor se imbină cu poezia.

Sadoveanu ne-a ajutat să cunoaștem și să iubim poporul român cu vechea lui istorie și inima lui tinărară.

Sadoveanu a luptat întotdeauna pentru adevăratul umanism, pentru fericirea omului simplu, pentru pace și frăție. La adunările și congresele partizanilor păcii îi ascultam glasul însuflețit și forța artistului inspira gîndurile luptătorului.

Urez din toată inima lui Mihail Sadoveanu, cu a cărui prietenie mă mîndresc, multă fericire.

În grădina mea din nordul Rusiei, înflorește florile românești ale căror semințe mi le-a dăruit Mihail Sadoveanu, iar în inima mea sînt vii minunatele pagini ale cărților sale. Pentru toate acestea îi mulțumesc din toată inima.

CALĂTOR ÎN U. R. S. S.

Dacă în epoca călătoriei lui Șadoveanu în Olanda, țărănul olandez, cumpătat, chibzuit, pofitor de civilizație, cheamă tiranic în amintire replica țărănului de la Dunăre, mereu săracul în țară bogată, cu toate că ager la minte și veșnic trudit — ani de zile mai târziu, în călătoria sa în U.R.S.S., cea mai stăruitoare preocupare va fi aceea de a desluși un viitor poporului său milenar încercat. De astădată, pentru a marca parcă și simbolic o nouă înțelegere a lumii, maestrul nu va mai călători cu trenul, ja nivelul pământului, ci deasupra lui, cu avionul, acolo unde orizonturile sînt mai pure și perspectivele mai largi.

Cea dintîi uimire e prilejuită de constatarea aparent surprinzătoare că distanțele dintre București și Moscova s-au scurtat, consolidind încă o dată o vecinătate incontestabilă pe pământ. Marea țară vecină e mai aproape nu numai pentru că condițiile geografice fac din vecinătatea ei de veacuri o realitate absolută și definitivă: e mai aproape nu numai prin forța secularelor legături istorice, prin influența uriașă a marilor ei scriitori și revoluționari, prin aceeași varietate a reliefului și comunitatea de destin care făceau din țărănul român, înfăptuit și adesea revoltat, un frate al țărănului rus al cărui pumn a cîntărit atît de greu în doborîrea țarismului, cît mai ales în puterea exemplului Revoluției.

Pe aceeași paralelă septentrională — observă apoi maestrul — flora e în împrejurimile Moscovei asemănătoare celei a înălțimilor de la Sinaia. Și dacă aerul și lumina sînt alfe decât în cîmpia Dunării. Illiacul înflorit, cîntarea cucului și bătaia privighetorii sînt aici, în felul lor, garanția unității indestructibile a lumii. Pe scurt — am putea rezuma în spiritul maestrului — Uniunea Sovietică ne e mai aproape decît Olanda, de pildă, pentru același binecuvîntat motiv pentru care un prieten de întotdeauna mai aproape decît un cunoscut.

A doua descoperire de seamă: Rusia văzută din avion, Rusia fără haturi.

Pretutindeni istoria și natura contribuie la definirea așezărilor. Odinioară Olanda îi apăruse nu atît ca un teritoriu alcătuit din suma așezărilor sale: cit o țară de ape, cu cer neguros. Restul — pămîntul puțin al Olandei, această palmă de pămînt comentată de ape nesfîrșite — o lume colorată ca o acuarelă, cu aspectul unui tablou, cu calitatea unei opere de artă, avea mai degrabă caracterul artificial al unui lucru făcut, decît fața unei realități vii. La Moscova, unde timpul și natura lucrează pentru oameni, se pare că oamenii le-au împus definitiv pînă și obligația de a colabora la frumusețea locurilor. Într-un sporiș, frumusețea lor lume. La Leningrad, unde ora-

șul s-a întemeiat pe smîrcuri, pe un munte de piatră cărat în căruță, mutat cu bucată și îngropat în apă ca să-i ridice fundul la nivelul unui imens soclu — maestrul trece înovărașit de umbrele lui Petru cel Mare și Lenin; iar din legendă, de departe, îi apare Iliia Muromeț, uriașul care o dată la o sută de ani iese cu toponul să facă dreptate în lume; legenda, istoria, realitatea imediată, toate conlucrează aici să dea omului dimensiunile și forța infinită a naturii.

Dar prezența cea mai uimitoare în Uniunea Sovietică e omul însuși. Trecutul marelui și tradiția sănătoasă alimentează statornic prefacerile prezentului și dau omului sentimentul legăturii sale cu pămîntul Patriei, cu istoria poporului său. Trecutul și prezentul își dau mîna în tot ceea ce au mai prețios; chiar monumentele, ele însele, par să participe la această soliditate cu înțeles înedit. Kremlinul nu mai e cetatea medievală a puterii absolute, el a devenit o mărturie a eliberării poporului; și pe cerul noli Rusii turnurile sale străvechi au o nouă frumusețe. Sau metroul moscovit; oamenii cinstesc frumusețea locului acceptîndu-l disciplina: ordinea și curățenia; copiii, ferți în compartimente speciale, sînt, ca pretutindeni în Uniune, marii privilegiați.

La Moscova ori la Leningrad, în colhozul de la Tarasovka ori în laboratorul experimental al lui Tișin, în muzeu și în bibliotecă, în stradă ori în creșe, pretutindeni maestrul pășeste cu sentimentul neacoperit că se inițiază în rosturile unei lumi noi și grandioase. Cercetînd munca colhoznicului, roadele ei, strădanla de a le spori, marea aspirație a maselor către cultură — pretutindeni maestrul va descifra formula care izgonește pentru vecie exploatarea și sărăcia: Socialismul.

În anii de după Marea Revoluție, a dăruit pe meleagurile aerul nostalgic al oamenilor de prisos din scrierile lui Turgheniev; nu mai există chipuri asemănătoare cu eroii sumbri ai lui Dostoievski. Omul sovietic îi apare maestrului ca un om bine orientat, entuziasmat, care știe ce vrea și încotro merge.

În esența lor, însemnările de călătorie ale lui Mihail Șadoveanu sînt astfel însemnările unui moralist. Căci maestrul care a reconstituit lumi dispărute și civilizații străvechi, pentru care trecutul istoric are mai la urma urmei farmecul unui prilej de o lungă călătorie către obîrșia umanității a fost și este mereu interesat de moravurile, de pasiunile, de rosturile și de viitorul omului. Iar omul sovietic l-a apărut ca un deschizător de drumuri nu numai pentru sine, ci pentru întreaga omenire.

Alexandru Sever

Mihail Sadoveanu, K. Simonov și Vilis Lațis la Moscova, în 1955

Boris Polevoi:

Căutarea de care se bucură cărțile marelui scriitor este o expresie vie a atenției și prețurii pe care le-o acordă cititorii sovietici. Iar cărțile lui Mihail Șadoveanu o merită pe deplin. Mihail Șadoveanu a trăit o viață bogată, rodnică, scriind zeci de volume. Analizînd această viață și amintindu-ți de conținutul cărților pe care le-a scris, îți dai seama că existența de fiecare zi a scriitorului ca și opera lui, de la primele lucrări și pînă la ultimele cărți pe care le-a scris, toate, pînă la ultima filă sînt închinată poporului. Șadoveanu s-a dăruit poporului său și poporul său trăiește în el, în opera lui.

Mihail Șadoveanu, scriitor de celebritate mondială ale cărui opere au însemnat o serioasă contribuție la îmbogățirea tezaurului literaturii universale, a fost unul dintre primii intelek-

tuali romîni care au intrat de la început în rîndurile constructorilor activi ai noii Romîni. Azi, îl vedem pe Mihail Șadoveanu în rîndurile luptătorilor de frunte pentru fericirea popoarelor, pentru pace pe pămînt. În lupta sa pentru pace el folosește forța armelor de scriitor — arme pe care le stăpînește în mod desăvîrșit — înțelepciunea de orator, de care sînt pătrunse toate cuvîntările sale rostite la congresele internaționale și autoritatea sa de literat și cetățean.

Cred că exprim sentimentele tuturor prietenilor și cititorilor săi sovietici, urînd lui Mihail Șadoveanu, cu prilejul aniversării sale, multă sănătate, creație combativă și plină de bucuria vieții, energie nescăpată și împlinirea cu succes a tuturor planurilor sale literare, care trezesc întotdeauna un viu interes.

Față cu clasicii ruși

Raporturile lui Mihail Șadoveanu cu clasicii ruși datează încă din vremea cînd își termina liceul la Iași, în ultimii ani dinaintea secolului nostru. Găsisse acolo un mediu de înaltă efervescență intelectuală. Nu era mult timp de cînd apăruse în acel oraș „Contemporanul” lui Gherea, urmat apoi de „Evenimentul literar”, unde uceniciseră Ibrăileanu și Raicu-Rion, reviste care creaseră tradiția unor dezbateri culturale avînte care aduseseră în centrul atenției preocuparea pentru o artă inspirată din viață, apropiată de înțelegerea și sentimentele mulțimii, menită să exprime noblețea și demnitatea omului din popor. Unde în altă parte decît în creațiile clasicii ruși se găseau modelele unei asemenea arte? Tocmai de aceea, în paginile acelor publicații, literatura rusă fusese regulat prezentă, fie prin traduceri, fie prin comentarii autorizate și copioase.

Această prețuire se găsea intactă la sosirea tinărului Șadoveanu în Iași și l-a îndrumat, desigur, în alegerea lecturilor și către cunoașterea unor dintre cele mai impunătoare valori ale patrimoniului artistic universal. Revelația acestei cunoașteri o va mărturisii scriitorul de mai târziu: „...Una din cele dintîi mari bucurii spirituale pe care le-am avut a fost contactul cu marea literatură rusească”.

Impresii durabile, satisfacții literare, plăcerea unui gând luminos, a fi observat și fine lecturi. După cum ni se destăinuie în „Anii de ucenicie”, acum citește asiduu, îi parcurge pe Balzac, Zola, Maupassant și nu fără încinare. Alțeva însă era „bucuria spirituală” oferită de marii scriitori ruși. Descoperirea lui Turgheniev, de pildă, la îndemnul colegului său N. N. Beldiceanu, fiul poetului de la „Contemporanul”, i-a umplut de fericire o vacanță întregă și a dat un farmec de vis zilelor cînd expedițiile cinestetice se împleteau și se completau cu lectura istoricilor de vinătoare ale scriitorului rus. Era în 1899. Cam tot atunci pătrunde în universul tolstoian. Îi citise pe Flaubert și știa pe de rost fraze din „Doamna Bovary”. Le învășe

pentru perfecta lor cadență, care dovedea o uimitoare stăpînire a limbii din partea scriitorului francez. Era un motiv de admirație. Dar cînd îl va citi pe Tolstoi, se va cutremura. Furat de existențele, parcă aidoma, ale Natașei, prințului Andrei sau a lui Pierre Bezuhov, se va simți contopit cu acea lume, purtat în mijlocul ei, împătășindu-i dureri și bucurii. Se poate spune că Șadoveanu i-a citit și pe clasicii ruși, i-a trăit.

Dar cultul clasicii ruși n-a fost numai o tradiție pe care Șadoveanu a găsit-o gata formată și căreia i s-a conformat; a fost o ambianță și cine cercetează peregrinările scriitorului în revistele și publicațiile epocii întîlnește deseori, concomitent cu colaborările sale, numeroase traduceri din Tolstoi, Turgheniev, Cehov, Gogol, Gorki, ș.a. Una din primele reviste unde întîlnim semnătura sa, „Lumea” — cu o existență de cîteva numere în toamna lui 1899 — începuse să publice „Puterea întinericului”, cea dintîi traducere romînească. Ziarul „Opinia”, unde colabora în același an, tipărea din cînd în cînd foiletoane din clasicii ruși: Șadoveanu schițează aici cîteva aspecte provinciale (Exerciții pentru viitoarele romane „Apa morților”, „Floare ofilită”, „Locul unde nu s-a întîmpat nimic”) lăsînd printre rînduri să vibreze unele accente cehoviene: „Sărmanul nostru orașul, tăcut și lipsit de viață senzațiilor, totuși în răstîmpul este mîncat de multe comedii pline de sarcasmul sonor al durerii”. Mai departe, locul unde tinărul Șadoveanu desfășoară o activitate încheagată și unde apar de acum povestiri ce vor intra în cuprinsul primelor volume este „Revista modernă” din 1901—1903, devenită între timp „Pagini alese”. Aici se traduce mult din clasicii ruși și sînt mult comentate. Alături de fragmente din Dostoievski („Idiotul”) și Tolstoi („Adolescența”) se află Cehov cu „Stridul” sau „Călător de clasa I-a”, Korolenko cu „Marea”, Gorki cu „Cîntecul șoimului”, „Makar Ciudra” etc. Paginile din „Povestirile unui vinător” ale lui Turgheniev, traduse sub îndrumarea lui Pușcașu sînt

rodul eforturilor conjugate ale lui Șadoveanu și Beldiceanu de a le transpune în romînește după o versiune franceză. Tot Pușkin, Șadoveanu încearcă să tălmăcească poemul lui Pușkin „Crăiasa apelor”, iscălit de M. S. Cobuz. La fel vor sta lucrurile și la „Viața Romînească” în cercul căreia Șadoveanu s-a aflat chiar din momentul apariției — 1906 — și unde a întîlnit alți admiratori entuziaști ai clasicii ruși, în primul rînd pe Ibrăileanu și Stere. Aceași este situația și mai târziu la „Lumea-bazar” sau la „Adevărul literar și artistic”, „Insemnări ieșene”. Evoluția lui Șadoveanu se produce, așa dar, într-un cadru de răspîndire tot mai largă a operelor clasicii ruși și acest fapt nu va fi rămas fără inriurire asupra atitudinilor scriitorului nostru și chiar a formării personalității sale artistice.

Un studiu comparativ ar putea releva unele paralelisme și apropieri între lucrările scriitorului român și ale clasicii ruși. S-a și pomenit, bunăoară, în legătură cu „Șoimii” și „Taras Bulba” al lui Gogol. Un examen atent poate scoate la iveală situații asemănătoare: citind o povestire ca „Slujbaș vedetă” din volumul „Umbre” (1920) gîndul alunecă îndată către „Moartea funcționarului” a lui Cehov. Apoi cite din povestirile de vinătoare nu-l evocă pe Turgheniev. Însă dincolo de asemenea posibile corespondențe — care rămîn secundare și exterioare, fondul paginilor șadovenești fiind totdeauna diferit prin legătura strînsă cu realitățile noastre naționale — există altceva care-l apropie pe Mihail Șadoveanu de clasicii ruși. Există în tendința generală a scriitorului marelui nostru pe realitățile de umanitate, acea iubire pentru cei trudiți și nedreptățiți, protestul împotriva inechităților sociale, care, toate, vin din convingerile și aspirațiile profund democratice ale lui Șadoveanu. Tocmai din acest unghi al personalității sale, autorul „Balagului” și-a descoperit afinități cu clasicii ruși, pe care i-a și numit marii săi maștri, în sensul că și-a însușit de la ei pilda de slujire a adevărului și dreptății, luînd partea celor asupriți împotriva abuzurilor. Și urînd partea celor asupriți împotriva abuzurilor în permanență alături de poporul său și s-a bucurat nespuz cînd a văzut răsărînd la 23 August ceasul izbăvirii.

Geo Șerban

FILMUL

Atenție! Se turnează! Pe urmele echipelor de filmare

Ne amintim cu cât interes a fost urmărit scurtul documentar ce precedea trilogia lui Serghei Gherasimov „Pe Donul liniștit”. Instantanele surprinse în diferitele momente ale filmării familiarizau pe spectator cu îndelungatul și complexul proces al creației cinematografice, dezvăluiau munca regizorului ca interpret, evocau diverse întâmplări petrecute în timpul „expediției” în bătrâna stanișă căzărească de pe malul Donului...

Elemente ale unui astfel de documentar oferă și știrile parvenite din diverse localități ale Uniunii Sovietice unde se filmează exterioarele noilor producții cinematografice. Să pornim, deci pe urmele citorva echipe de filmare.

Noii locuitori ai orașului

Acum trei luni, pe o stradă mărginașă a orașului Tula a început să se înalțe a căsuță din birne. Construcția se ridică repede și respecta întocmai tradițiile stilului local: două ferestre spre stradă, pridvorul susținut de stâlpi încrustați și magazia alăturată direct de casă. Prietenoși și binevoitori, vecinii s-au interesat îndată de noii veniți, s-au oferit să le dea o mână de ajutor. Și au aflat că locatarii cei noi sînt... personajele filmului „Evdokia” — o familie de muncitori, care cresc cinci copii adoptivi. O familie unită și puternică în care copiii învăță să devină oameni integri, utili societății.

Echipa de filmare condusă de regizorul T. Lioznova lucrează intens, de dimineața pînă seara, sub privirile curioase ale unei mari mulțimi de copii, pe care mamele izbutesc numai cu mare greutate să-i urnească din fața acestui atât de interesant și original spectacol.

„Evdokia” este o ecranizare după un scenariu al scriitoarei Vera Panova. Rolul principal e deținut de Liudmila Hiteaeva, remarcabilă interpretă a eroinelor șolohoviene (Daria din „Pe Donul liniștit” și „Iașia” din „Pământ desțelenit”). În noul film Liudmila Hiteaeva are ca parteneri pe Nikolai Lebedev și P. Konstantinov.

S-a întâmplat la o schelă petroliferă

Filmul se numește „Zile de concediu” și a fost turnat într-un orașel al petroliștilor de lângă Uhta (capitala R.S.S.A. Komi). Zilele erau însorite, cum sînt rareori prin aceste ținuturi. Tentat de frumusețea rîului Ciut, care scaldă împrejurimile orașului, regizorul Konstantin Voinov s-a hotărît să deplaseze aici mai multe cadre ale filmului, căci în scenariu nu exista nici o referire la riu. Dar abia începuseră filmările cînd, pe neașteptate, datorită temperaturii mai ridicate, apele Ciutului au început să scadă vertiginos. Atunci actorii, ajutați de localnici, au pornit să ridice adevărate stăvilare pentru a menține nivelul apelor. Truda lor s-a dovedit însă zadarnică. Hotărîți să nu se lase înfrinși, fiind mai ales vorba despre un film inspirat din viața lor petroliștii din Uhta au format atunci o adevărată brigadă de muncitori, care stăteau ore întregi în apă și împingeau, fără a fi surprinși de obiectivul cinematografic, o ambarcațiune, erind iluzia că aceasta își taie cu siguranță drum printre valurile Ciutului.

E, desigur, doar una din întâmplările petrecute în timpul turnării acestei noi producții a „Mosfilmului”, care descrie viața petroliștilor din Uhta, munca și preocupările lor, avînd ca personaj central o fată venită să lucreze în aceste locuri îndepărtate.

Echipa regizorului Voinov a avut și șansa de a filma o erupție. Episodul respectiv era proiectat inițial să fie redat printr-un trucat. Cînd filmarea exterioarelor se apropia însă de sfîrșit, a sosit vestea că la schelă aflată la cîteva zeci de kilometri depărtare de Uhta au erupit mai multe sonde. Cineastii s-au grăbit să profite de prilej și astfel, dacă drumul ambarcațiunii pe rîul Ciut este un artificiu cinematogra-

fic, momentul erupției din filmul „Zile de concediu” e un episod autentic.

„Icoana făcătoare de minuni”

Nuvela scriitorului V. Tendriakov a fost transpusă pentru ecran de regizorul V. Skuibin. Povestea băiatului de doisprezece ani căruia influența preju-

Rodka (Volodia Vasiliev)

căților religioase îi mutilează sufletul împingîndu-l la sinucidere, a fost filmată în orașul Tarusa. Cînd micul Rodka, cuprins de deznadejde se aruncă în riu, multe femei care participau la filmarea scenei de masă aveau ochii plini de lacrimi. Printre ele, regizorul a remarcat o lătrnică ce părea foarte îndurerată de soarta băiatului și plîngea cu hohote. Expresia impresionantă a figurii ei l-a înduioșat și s-a decis s-o filmeze în prim plan. Măgulită de atenția acordată de regizor, bătrînica a început să plîngă și mai tare. De altfel, nu numai această bătrîna, ci mulți locuitori ai orașelului care asistau la filmări îl compătumeau pe Rodka. În interesul cu care era privit eroul l-a determinat pe interpretul său, pionierul moscovit Volodia Vasiliev, să-i redea cit mai sincer și mai convingător trăsurile.

...Cînd tractorul e un personaj important

Cu puțin timp înainte de a începe turnarea filmului „Pîine și trandafiri”, după piesa lui A. Salinski, de la studiourile „Mosfilm” au plecat multe ceteri și adrese prin care se solicita forurilor de resort „un tractor american cu marca „Fordson”, din cele folosite acum treizeci de ani”. Cineastii s-au adresat deopotrivă Academiei de Științe agricole, ministerelor agriculturii din fiecare republică unională, institutelor de

P. Kadocinikov și A. Zavalova în „Pîine și trandafiri”

cercetări. Și, într-o bună zi, primitivul tractor „Fordson” și-a făcut apariția pe porțile studioului. Încărcat împreună cu recuzita, el a întreprins apoi o lungă călătorie pînă în satul Rabortka, locul stabilit pentru filmarea exterioarelor. Firav și caraghios, tractorul înainta împleticindu-se și zdrăngănind din toate încheieturile pe ulițele satului, spre mirarea și hazul localnicilor. În filmul „Pîine și trandafiri”, în care rolurile principale sînt interpretate de Pavel Kadocinikov, Liudmila Kasatkina și Alla Zavalova, bătrîmul tractor are la rîndu-i un rol de seamă. Și n-ar fi de fel imposibil ca el să fie chiar tractorul la al cărui volan au stat comunistii a căror poveste a relatat-o în scenariul său dramaturgul Salinski.

Un cîntec pentru îndrăgostiți

Sala de tenis din Tallin (R.S.S. Estică) a fost transformată de curînd în...

platou de filmare. Studioul cinematografic din localitate turnează aici mai multe secvențe din comedia muzicală „Un cîntec pentru îndrăgostiți”. Subiectul filmului? Compozitorul Hugo Hiino dedică vestitului cîntăreț Reino Laigo (interpretat de Georg Ots, la rîndu-i o celebritate a muzicii de estradă estoniene) ultima sa compoziție: „Un cîntec pentru îndrăgostiți”. Îndată, cîntecul face ocolul întregului oraș... Dar nu e încă momentul să divulgăm peripecțiile eroilor, căci ineditul comediei și-ar pierde astfel tot farmecul...

Putem, însă, împărtăși viitorilor spectatori cîteva amănunte despre mersul filmărilor. Regizorul L. Lajus a ținut să renunțe la scenele turnate în studio. În felul acesta, sala de tenis a devenit sală de concert, celelalte secvențe fiind realizate în hoteluri, restaurante, braserii și în cîteva imobile de locuințe din Tallin și Pjarna. Filmul va fi terminat în luna decembrie. Dar „Cîntecul pentru îndrăgostiți” pe care-l lansază a devenit de pe acum foarte popular.

„Aveam optsprezece ani”...

Colhoznicii din satul Vertino (regiunea Moscova), își amintesc cu plăcere de prima lor întîlnire cu interpretii filmului „Aveam optsprezece ani”. Întîmplarea s-a petrecut nu de mult. Dis-de-dimineață, cînd îngrijitorii de vitei abia își începuseră lucrul, s-au trezit inconjurate de un grup vesel de băieți și fete care le-au salutată ca pe niște vechi cunoștințe și le-au cerut lopești și alte unelte spunînd că vor să se apuce îndată de treabă.

Timp de cîteva luni a lucrat astfel

Protagoniștii filmului: T. Boganova și I. Pușka rov

echipa regizoarei M. Fedorova în colhozul din Vertino. Căci pe ulițele și pe ogoarele acestui colhoz a fost filmată povestea insolvenților unei școli medii care se întorc cu toții să lucreze în satul natal. La îndemnul regizoarei M. Fedorova, tinerii moscoviți printre care se află elevele Tania Bogdanova și Nina Șorina, studentul Igor Pușkariov ș. a. au efectuat în acest răstimp o adevărată practică în muncele agricole și acum reușesc să deosebească „meiul de secară”, cum spun colhoznicii.

„Cerule Balticii”

Într-o zi, lângă catedrala Kazan din Leningrad, a poposit un grup de fete înarmate cu lopești și tirnăcoape. Tăcute, fetele au început să sape, pămîntul. Trecătorii priveau cu mirare grupul în care nu se auzea nici o glumă, nu răsuna nici o hîrîtură de cîntec. Lucrurile s-au lămurit însă, curînd, odată cu sosirea automobilului ce purta aparate de filmat, reflectoare și inscripția „Lenfilmului”. În această parte a orașului se turnează mu multe episoade din seria a doua a filmului „Cerule Balticii” — adaptare cinematografică după romanul lui Nikolai Cioikovski. Acțiunea seriei a doua se petrece în anii 1943—1945. Personajele filmului, care în prima parte luptaseră pentru apărarea Leningradului asediat se află acum departe de orașul natal, în aceeași înclăstare cu dușmanul. Eroii seriei a doua sînt Piotr Glebov (maiorul Lumin), Allert Borisov (Tatarenko, comandantul escadrilei), Liudmila Gurcenko (Sonia) ș. c.

Tatiana Samoilova în filmul „Leon Garros își caută prietenul”

Reflector

● La Moscova se desfășoară un Festival al filmului creat de cineamatori. Cele 120 de studii de amatori care funcționează pe lângă întreprinderile și instituțiile capitalei sovietice și-au trimis cele mai bune producții spre a concura în cadrul Festivalului. S-au remarcat filmele „Nu treceți nepăsători!”, realizat de cineamatorii uzinei de becuri electrice, „In muzeul Darwin”, film creat de colaboratorii muzeului, care prezintă spectatorilor interesanțele expozate aflate în colecțiile acestuia, „Promotoriul Karteș”, un documentar filmat de studenții institutului „Bauman” în timpul unei călătorii pe țărmul Mării Albe ș.a.

● Pe ecranele sovietice rulează de cîteva zile noua producție a „Mosfilmului” intitulată „Examenul”. Este o adaptare cinematografică după nuvela lui Pavel Nilin, tradusă recent și în limba română. Regia este semnată de V. Gherasimov. Interpretii principali: O. Efreinov, O. Tabakov, T. Loghiova, V. Nevinnii, S. Novikov.

● În apropierea stațiunii Koktebelie din regiunea Karaganda se turnează exterioarele filmului de aventuri „Pinze purpurii”, după romanul lui A. Grin. Aici a fost construită o adevărată așezare de pescari, cu căsuțe joase și acoperișuri țuguiate, înaintînd pînă aproape de țărmul mării, cu o moară de vînt. Un loc important în desfășurarea acțiunii îl joacă o corabie cu pinze, care, pentru prima oară în istoria navigației maritime, arborează pinze purpurii. În acest film apar actorii I. Pereverzev, A. Hvilia, Nastia Vertinskaia.

● Filmul maghiar „Alba Regia” la care a început să lucreze regizorul D. Pallas este consacrat luptei armatelor sovietice pentru eliberarea orașului Szekesfehervar (Alba Regia) de sub ocupația fascistă. Eroina este o fată sovietică, trimisă în oraș ca agent de legătură pentru a transmite comendamentul sovietic informații despre mișcările dușmanului. Rolul principal va fi interpretat de Tatiana Samoilova.

● Cu prilejul Decadei literaturii și artei ucrainene care se va desfășura în curînd la Moscova studiourile cinematografice din Kiev, Odesa și Ialta vor prezenta ultimele lor filme. Printre acestea se află și seria III-a a filmului „Fata din Kiev”. Se numește „Urmașii” și este consacrată fiului Galiei, tînărul muncitor Matvei (interpretat de V. Gusev) și prietenilor săi, membri ai unei brigăzi de muncă comunistă. Problemele tînrului ocupă locul principal și într-un alt film ucrainean „Avionul decolează la ora 9”. Locul acțiunii — un șantier, prilej de a înfățișa spectatorilor viața, caracterele, visurile entuziaștilor constructori.

● Sub îndrumarea regizoarei Lidia Stepanova, în studioul „Mosnaucifilm” se filmează un documentar de lung metraj dedicat compozitorului Serghei Prokofiev. Creatorii filmului vor utiliza documente despre viața și lucrările compozitorului, folosind și jurnale de actualități, care ilustrează diverse momente din activitatea lui Serghei Prokofiev precum și marea popularitate de care se bucură creația sa în întreaga lume.

Micile secrete ale unei mari campioane

De vorbă cu TAMARA PRESS, campioană olimpică și europeană, dublă recordmană a lumii

Tamara Press la București! O asemenea prezență nu putea trece neobservată chiar dacă deținătoare a două recorduri mondiale, campiona olimpică și europeană ar fi vizitat Capitala noastră ca simplă turistă. Dar Tamara Press a venit cu intenția precisă de a nu ocoli stadioanele, de a împărtăși atleților și publicului amator de sport din experiența și măiestria ei. Pe stadionul Dinamo, într-un scurt răgaz, am putut sta de vorbă cu cunoscuta sportivă sovietică. Tamara Press era însoțită de o altă celebritate a atletismului mondial, Iolanda Balaș. Vecinătatea lor pe banca tribunei nu era datorată numai afinității de valoare, ci era explicată

Tamara Press

și de un scop practic... Iolanda făcea oficial de interpretă a Tamarei.

Interviul nostru a început cu o întrebare puțin indiscretă:

— Ce simțămint vă dă certitudinea de a fi cea mai bună din lume?...

— Să vă spun sincer, nu m-am gândit niciodată la asta. Și poate tocmai fiindcă în sportul contemporan valorile cunosc o atît de rapidă primenire, nu poți ști dacă miine vei mai deține un record care astăzi pare fenomenal! Sint atît de mulți „cei mai buni”, încît orice clasament nu poate fi niciodată definitiv.

După care, am socotit interesant pentru cititorii noștri să facem o scurtă incursiune în biografia sportivă a dublei recordmane mondiale.

— Cu șapte ani în urmă am pășit pentru prima oară pe stadionul orașului meu natal, Samarkand. Am aruncat atunci greutatea la numai 8 metri!... Puțini trebuie să fi crezut atunci că mai tirziu aveam să adaug aproape zece metri la rezultatul inițial. Și trebuie să mărturisesc că nici eu n-aș fi crezut-o... Specialiștii erau mai curînd înclinați să-mi prezică viitor la aruncarea discului.

După cum se știe, Tamara s-a realizat deplin în ambele probe, dar recordmană mondială a fost mai întîi la aruncarea greutății! De unde se vede că nu numai meteorologii se înșeală în prevederi...

— Debutul meu internațional, a continuat Tamara Press, este strîns legat de țara dumneavoastră. În 1955 am concurat pe stadionul din Plocești, același pe care cu cinci ani în urmă Ana Andreeva aruncase pentru prima oară în lume greutatea la peste 15 m. La meciul atletic de juniori România — Uniunea Sovietică am câștigat proba cu 13,75 m, întrecînd-o doar cu 5 cm pe actuala campioană romînă Ana Coman.

Intrebăm:

— Care a fost momentul determinant al carierei dumneavoastră atletice?

— Întîlnirea mea, la Leningrad, cu antrenorul emerit Viktor Alexeev, fondatorului faimoasei școli sportive în care au crescut campioni și recordmani ca Smirnișkaia, Zibina, Kuznețov, apoi eu și sora mea, Irina. Plecasem în orașul de pe malurile Nevei pentru a urma cursurile Institutului de construcții. În orele libere, frecventam antrenamentele lui Alexeev, unde am învățat pas cu pas tainele tehnicii de aruncare.

Ne amintim bine cum a evoluat talentul tinerei atlete. În 1958 Tamara Press a devenit campioană a U.R.S.S. și de atunci nu a mai cunoscut înfrîngerea la nici un concurs de aruncare a greutății la care a luat parte! Bila de metal pornită din mina Tamarei s-a oprit din ce în ce mai departe, aterizînd ultima dată la 17,78 m. Și desigur că marea sportivă nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Ea vizează cu insistență — și cu justificate pretenții — ultimul cerc alb care indică suprema graniță a celor 18 m.

— Efortul cerut unui sportiv, spune Tamara Press, este de multe ori asemănător

cu acela pe care-l depune un spărgător de piatră... Obosești ca un căraș pînă cînd vezi că mișcarea îți reușește, pînă cînd îți dai seama că totul e gata pentru marea performanță. Cine nu este gata să facă acest sacrificiu, să nu se apuce de atletism!

Trecem la capitolul preferințe...

— Ați putea să stabiliți ce vă place mai mult — discul sau greutatea? Și de ce?

— Am stabilit de mult, ne răspunde campioana olimpică. Iubesc mai mult discul... Fiindcă e mai greu de însușit, mai înconstanț, mai departe de automatismul pur al mișcării. Abia cînd crezi că îl stăpînești deplin, îți dai seama că și-a scăpat tocmai amănuntul care și s-a părut mai puțin important. Tocmai de aceea recordul mondial pe care-l dețin în clasică aruncare a discului, mă bucură pareă mai mult...

— Cum vedeți viitoarea evoluție a performanțelor atletice? Credeți că sportul s-a apropiat de limitele lui maxime?

— În întrecerea de pe stadioane a apărut un element nou. Astăzi, fiecare sport are campioni de mare clasă. Cu toții știm aproximativ cum se antrenează ceilalți. Ne cunoaștem forța și valoarea. De aceea, într-un astfel de echilibru pregătirea psihologică capătă o însemnătate deosebită. John Thomas a fost învins de Șavlakadze și Brumel tocmai pentru că înainte de a pierde bătălia deasupra ștachetei a fost înfrînt moralicește. Aceluiași factor se datorește și strălucita victorie a lui Rudenkov asupra lui Connolly.

În privința limitelor, continuă Tamara, este încă devreme să vorbim. Există doar limite teoretice, dar nu și practice. Teoretic, de pildă, se poate afirma că nimeni nu va arunca greutatea, să zicem la... 100 m. Practic, însă, cînd recordul feminin va măsura 20 m, căci se poate spune cu certitudine că se va găsi o aruncătoare care să realizeze cu un centimetru mai mult... Și apoi alta... Pentru că știți prea bine, viața este mișcare, iar sportul se supune legilor ei.

Sint cuvinte pline de miez, care ne rezelează în invincibila campioană o subtilă cunoșcătoare a esenței întrecerii sportive.

— Cu ce amintiri plecați de la București?

— De neuitat! În cei cinci ani care au trecut de la prima mea întîlnire cu capitala Romîniei, orașul s-a transformat cu totul, a devenit mai frumos, s-a îmbogățit cu clădiri și cartiere moderne, ogîndî vie a hărniciei poporului romîn. Nu se va șterge niciodată din amintirea mea ospitalitatea caldă cu care am fost întîmpinată. Aș fi nespuse de fericită să știu că modestele mele sfaturi date sportivilor de aci, îi vor ajuta să-și ridice măiestria.

Și înainte de a păși pe gazonul stadionului Dinamo, însoțită de grupul numeros al elevilor ei, Tamara Press ne-a rugat să consemnăm pe carnetul de notițe și următoarele cuvinte:

— Pentru mine, este o adevărată cinste de a fi participat cu modesta mea contribuție la frumoasele manifestări organizate în cadrul tradiționalei Luni a prieteniei romîno-sovietice.

V. Cristescu

TINEREȚE

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului „Tinăra gardă” — A scris împreună cu C. Roman cartea „Carpații sint munți tineri” 2) Pictor romîn, autorul tablourilor „Copil de țărani”, „Portret de fetiță”, „Micul arab” etc. — Autorul romanului „Tinerețe fără tinerețe” 3) Primăvara vieții — Creangă 4) Patru în opera „Tinăra gardă” de Meitus (sing.) — Fără pereche... — Și fără dăra 5) Pui de capră — Vîntul sufla lin — Ene! 6) Cel dintîi — Dumneaei — Oraș antic în Sicilia 7) Autorul romanului „Tinerețe de comandant” 8) „Tinăra gardă” de Meitus — În tinerețe! — Primăvara este tinerețea lui 9) Tinerețe și frumusețe în două versuri — În vîrstă fragedă 10) În tinerețe! — Colegă 11) „...de vară pînă-n seară”, volum pentru copii de St. Tita — Șapcă fără cozoroc purtată de copii și marinari — Partea lui Grivei 12) Geamăt scurt — „...tinăra”, roman de Istvan Asztalos.

VERTICAL: 1) Copilă — Actori care interpretează roluri de tineri îndrăgostiți 2) Autorul cărții pentru tineret „Inimă” (Cuore) — Om mic învînt în povestirile pentru copii 3) Celebru scriitor italian îndrăgostit încă din copilărie de Beatrice Portinari, care deși a murit foarte tinăra i-a inspirat aproape întreaga-i operă — Tinerețe 4) Deși nu mai este de mult tinăra, umblă noaptea în chip de Morfeu — În deal! — O notă muzicală din tinerețe! — Dublează! 5) Crud la mijloc! — Pinză groasă — Pretind... un copac! 6) Oraș care a găzduit unul din Festivalurile mondiale ale tineretului și studenților — „M-am făcut băiat...” — volum de Nicuță Tănase 7) Număr mare de studenți 8) Se încurcă ușor — Arătați 9) Oraș antic — Termen de respect cu care se adresează, la țară, un copil sau o persoană mai tinăra unei femei mai în vîrstă — Planetă 10) Prețioase — Pare 11) Adio tinerețe!

SUFLUL NOII DIPLOMAȚII

(urmăre din pag. 3-a)

schimbările care au survenit în lume. „În mod deosebit — a arătat în această ordine de idei tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — trebuie subliniată influența imensă pe care a exercitat-o activitatea delegației Uniunii Sovietice, condusă cu inepuizabilă energie de tovarășul Hrușciiov. Cuvîntările sale au expus cu o mare claritate și forță de convingere ideile care călăuzesc întreaga activitate a statelor lagărului socialist”.

Toate acestea au făcut ca țările socialiste — și printre ele țara noastră — să dobindească un important cîștig politic și moral în cursul actualei sesiuni a O.N.U., ca prestigiu, influență și forță de atracție pe care o exercită politica lor de pace să crească nemăsurat.

Întregul nostru popor, care a urmărit cu un interes susținut activitatea depusă de solii țării la O.N.U. și a fost fără contenire și

din toată inima alături de ei, dă o înaltă apreciere acestei activități. Delegația Republicii Populare Romîne, avînd în frunte pe tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a exprimat în modul cel mai deplin, profunda năzuință de pace și hotărîrea poporului nostru de a-și aduce contribuția la victoria cauzei păcii în lume. De aceea întreg poporul nostru, toți oamenii muncii de la orașe și sate, subscriu cu înflăcărare la motiunea adoptată de Adunarea reprezentanților oamenilor muncii din întreaga țară: „Profund convinși că lupta unită a țărilor socialiste și a tuturor forțelor iubitoare de pace din lume va îndrepta cursul evenimentelor în direcția micșorării încordării internaționale, poporul nostru militează cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea politicii externe a Partidului Muncitoresc Romîn și a guvernului Republicii Populare Romîne, bazată pe principile leniniste ale coexistenței pașnice”.

În avangarda științei moderne

(urmăre din pag. V-a)

Moscova 142 linii automate și mecanizate, peste 1.600 mașinule automate și semiautomate. În prezent Institutul de automatică și telemeanică al Academiei de Științe a U.R.S.S. se ocupă, în colaborare cu alte institute de cercetări, de automatizarea complexă a industriei petrolifere din R.S.S.A. Bașkiră. Aici, toată munca anevoioasă pentru extragerea țiteiului va fi executată cu ajutorul unui sistem de mașini și mecanisme. În următorii ani vor fi automatizate gigantice combinate metalurgice: Magnitogorsk, Kuznețk, Nijni-Taghil, uzina „F. E. Dzerjinski” ș.a.

Succese importante au dobîndit și multe alte discipline științifice din U.R.S.S.

La Institutul de biofizică, de pildă, a fost creată aparatura pentru radiațiile ultra-violete ca mijloc puternic de stimulare a creșterii animalelor. Academia de Științe agricole a U.R.S.S. se preocupă de intensificarea activității institutelor biologice în vederea rezolvării sarcinilor legate de dezvoltarea continuă a producției agricole, trasate de Plenara din decembrie a C.C. al P.C.U.S.

La fel de fructuoasă este și activitatea Academiei de Științe medicale a U.R.S.S. Astfel, la In-

stitutul de biologie experimentală se studiază cu succes probleme importante ca: regenerarea și incompatibilitatea tisulară. În domeniul fiziologiei și fiziopatologiei, cele mai importante probleme sint studiate la Institutul de medicină experimentală, Institutul de fiziologie normală și patologică, în laboratoriu experimental pentru reanimarea organismului, în laboratoarele fiziologice dintr-o serie de institute clinice și de igienă.

Știința sovietică dispune de cadre minunate pentru îndeplinirea sarcinilor ei. Legea cu privire la întărirea legăturii școlii cu viața și dezvoltarea continuă a sistemului învățămîntului public adoptată de Sovietul Suprem al U.R.S.S., are o legătură directă și nemijlocită cu dezvoltarea științei sovietice. Rolul pozitiv pe care-l va juca reorganizarea sistemului de învățămînt public, apropierea școlii de sarcinile nemijlocite ale construcției comuniste vor ridica nivelul de pregătire al tinerelor cadre științifice.

Societatea viitorului se întemeiază pe principiile muncii colective și al dezvoltării planificate. Numai în aceste condiții știința capătă posibilități nemărginite de a se dezvolta și servește drept izvor nesecat pentru bunăstarea societății.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

— Pene! — Clădire monumentală 12) Autorul piesei „Un flăcău din orașul nostru” — Pinză cu care se înșoară copiii mici.

Oamenii politici și ziaristii burghezi trebuie să recunoască:

Uniunea Sovietică întrece S.U.A.

Aniversarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie prilejuește în fiecare an un bilanț al marilor victorii dobândite pe plan mondial de Uniunea Sovietică. un bilanț cu două capitole: succesele socialismului, înfringerile capitalismului.

Prorociriile celor care acum 43 de ani, cind salvele „Aurorei” vesteau nașterea lumii noi, anunțau aproape zilnic iminența ei prăbușire (la care ulterior au căutat să contribuie direct aruncind împotriva tinărului stat sovietic armatele intervenționiste) au fost de mult acoperite de ridicol, compromițându-i iremediabil pe autorii lor. Discuțiile despre trănicia primului stat socialist din lume au fost de mult înlocuite, chiar și în presa burgheză cea mai reacțio-

nară, cu căutările desperate de a face față întrecerii cu lumea socialistă, cu găsirea de „soluții” menite a frina cit de cit prăbușirea inevitabilă a capitalismului.

La a 43-a aniversare, Țara Sovietelor este un far de înțelepciune și adevăr, democrație și progres pentru întreaga omenire progresistă. La bilanțul victoriilor Țării Sovietice se adaugă cel al realizărilor statelor din Europa și Asia care pășesc sub același stindard, alcătuiind sistemul socialist mondial. În marșul triumfător al socialismului, în succesele grandioase și în perspectivele strălucite ale țărilor socialiste în frunte cu U.R.S.S., popoarele din lumea întregă întrezăresc ziua lor de mîine, viitorul lor luminos-

Treziți la realitate

„Rușii — declară senatorul american Church — au fost primii care au lansat un satelit. Ei au fost primii care au atins Luna și au fotografiat partea ei invizibilă. Ei au fost cei dintii care au plasat o rachetă pe o orbită în jurul Soarelui. Sondajele opiniei publice efectuate în străinătate au arătat că omul de rind din Paris, Cairo, Bombay sau Tokio consideră că Uniunea Sovietică a devenit țara cu cea mai dezvoltată știință din lume. Poate oare exista o lovitură mai cumplită pentru prestigiul Americii în țările slab dezvoltate din Asia și Africa?...”

„În mod evident, talerul cântarului se apleacă în favoarea Uniunii Sovietice” — declară directorul Agenției de informații a S.U.A., George Allen

„Specialiștii americani care studiază întrecerea economică dintre cele două țări sînt neliniștiți de faptul că Uniunea Sovietică produce astăzi aproape atît oțel cît produc S.U.A.” — scrie comentatorul ziarului „New York Times” — Harry Schwartz.

Aceste declarații dau o imagine total răsturnată a celor întrevăzute, de pildă, la sfîrșitul celui de al doilea război mondial de cunoscutul patron al concurnului de presă care editează revistele americane „Life” și „Time”, și care anunța începerea „secolului american”. Cît de lamentabil și de ridicol apare acest proces, în perspectiva vremii noastre. Nu numai că prezicerea cu „secolul american” nu s-a adevărat. Dar cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea va intra în istorie ca epoca declinului capitalismului, ca epoca înnoirii impetuoase a formelor de existență a societății omenesti, epoca unei ascensiuni fără precedent spre orînduirea socială cea mai progresistă.

Grandioasele succese ale Uniunii Sovietice au pus pe primul plan, în atenția opiniei publice mondiale, întrecerea dintre socialism și capitalism, indiferent dacă acest lucru este sau nu pe placul Occidentului „Un alt sistem n-a aruncat provocarea — se lamenta revista americană „Newsweek” Bătălia pe tărîm științific, economic și spiritual se întinde în adevăratul sens al cuvîntului de la Pămînt la Lună”. Și, compunînd în continuare dezvoltarea Uniunii Sovietice și S.U.A., „Newsweek” aprecia că „în fața acestei situații energia morală care a dat odinioară Americii măreție se află în neconținută scădere”.

Intr-adevăr, s-a schimbat lumea, s-a schimbat și raportul de forțe pe arena mondială. Pe bună dreptate sublinia N. S. Hrușciov: „Situația reală în lumea

contemporană este de așa natură încît forțele celor două state cele mai puternice — Uniunea Sovietică și Statele Unite — sînt cel puțin egale, iar dacă avem în vedere și celelalte țări socialiste, precum și fostele țări coloniale, devine limpede că de partea statelor iubitoare de pace se află nu numai adevărul și dreptatea, ci și puterea”.

Socialismul — o uriașă forță de atracție

Creșterea neconținută a prestigiului Uniunii Sovietice și a sistemului mon-

efectuată în multe țări dovedește că prestigiul Americii scade serios”. Referindu-se la aceleași surse, „New York Times” a subliniat cu neliniște că există „părerea unanimă că în deceniul următor Uniunea Sovietică își va menține și poate își va spori superioritatea asupra Statelor Unite”. Ce documente au stîrnit panica principalelor ziare americane? Este vorba în primul rînd, de raportul secret cu privire la prestigiul american în străinătate, pregătit de Agenția de informații a S.U.A., după datele sondajului efectuat în vara acestui an în zece țări. În legătură cu acest sondaj, „New

Uniunea Sovietică, foarte țările socialiste, au dobîndit succese gigantice în dezvoltarea economiei. Noi am depășit Statele Unite în ce privește dezvoltarea unei serii de ramuri ale științei, în domeniul învățămîntului, culturii, artei, fără a mai vorbi de superioritatea orînduirii politice și sociale cucerite de popoarele țărilor socialiste.

(Din cuvîntarea rostită de N. S. Hrușciov în mitingul ramurilor muncii din Moscova)

dial socialist și scăderea evidentă a prestigiului Statelor Unite, constituie una din temele principale ale actualei campanii electorale din S.U.A. „Inițiativele în problemele internaționale nu ne mai aparțin. Hrușciov a luat de prea multe ori prin surprindere pe creatorii politicii noastre, în spațiul interplanetar, la Berlin, în Organizația Națiunilor Unite și la conferința la nivel înalt... Pe de altă parte, U.R.S.S. ne ajunge din urmă și ne întrece în domenii care demonstrează forța unei națiuni. Dezvoltarea ei economică rapidă, este pur și simplu uimitoare. În fața lumii care urmărește evenimentele, rușii apar dinamici, iar noi americanii apărăm statici, ei apar curajoși și siguri de ei în timp ce noi apărăm speriați”. Așa vorbește despre politica guvernului S.U.A. cunoscutul fruntaș al vieții publice din America, Stevenson.

La rîndul lui, cunoscutul comentator Joseph Alsop, a scris alarmat în ziarul „New York Herald Tribune”: „Ancheta

York Times” a arătat că „guvernul a fost uimit de unanimitatea concluziilor trase în fiecare țară unde a fost organizat sondajul”.

În campania regizată în S.U.A. pentru a abate atenția opiniei publice de la acest document secret dezvăluit de presă, a intervenit pînă la urmă chiar președintele Eisenhower, care i-a atacat vehement pe cei care vorbeau despre scăderea prestigiului american. Dar adevărul iese la lumină și nu poate fi ascuns prin nici un fel de mijloace. Iar, acest adevăr este atît de neliniștitor pentru oficialitățile americane încît în aceste ultime zile, premergătoare alegerilor din S.U.A., problema aceasta se află în centrul dezbaterilor electorale. Cele patru confruntări de la televiziunea americană dintre Nixon și Kennedy au abordat multe probleme. Dar spinoasa problemă a depășirii S.U.A. de către U.R.S.S., a scăderii prestigiului american a revenit mereu în cursul acestor confruntări. Actualului vicepreședinte Nixon, și este desigur, foarte greu să recunoască că sub cele două legislaturi republicane prestigiul S.U.A. n-a făcut decît să scadă, în timp ce Kennedy a căutat să-și convingă telespectatorii că numai sub conducerea lui ar mai putea fi salvat ceva din prestigiul S.U.A. Iar amîndoi s-au incurcat într-o controversă din care a reieșit limpede că în întrecerea pașnică Uniunea Sovietică se află mereu în frunte. Kennedy a făcut următoarea apreciere elocventă: „Rusia a luat-o acum rapid înaintea Statelor Unite în ce privește superioritatea militară, învățămîntul, știința, cercetările și forța economică. Bilanțul celor șapte ani în care rușii au înregistrat cîștiguri iar americanii în succese, nu este plăcut”. Dar chiar și Nixon a trebuit să recunoască că ideile comunismului au „o forță de atracție pentru mințile și inimile multor oameni rezonabili” și că „în prezent comunismul înfrunghie țara celor mai înalte clădiri școlare, a celor mai grei sateliți interplanetari”. Cît privește încercările vicepreședintelui de a diminua importanța pierderii de prestigiu suferită de către S.U.A., ele au fost luate în deridere — în toată campania electorală — chiar

și de un dușman atît de înrăit al socialismului ca fostul președinte Harry Truman. Ca un ecou al iluziilor pe care Nixon le seamănă în această privință, Truman a propus la 28 octombrie ca, după alegeri, să fie înființat un parc de distracții asemănător cu „lumea minunilor” creată de Walt Disney care să poarte numele de „Nixonland”. „Una dintre reguli în Nixonland — a declarat Truman — va fi să nu se profere injurături, (ca în actuala campanie electorală). Desigur că în Nixonland nu vor exista motive pentru injurături, întrucît acolo prestigiul nostru va fi mai ridicat ca oricînd, iar pe plan moral, spiritual, economic și militar vom fi mai puternici decît oricine, de oriunde”.

Eșecurile răsucătoare suferite pretutindeni în lume de politica americană se datoresc orientării agresive impuse de actualii conducători ai politicii S.U.A., orientare care a fost demascată în fața popoarelor de Uniunea Sovietică și de toate țările lagărului socialist.

Adevărul și puterea sînt de partea socialismului

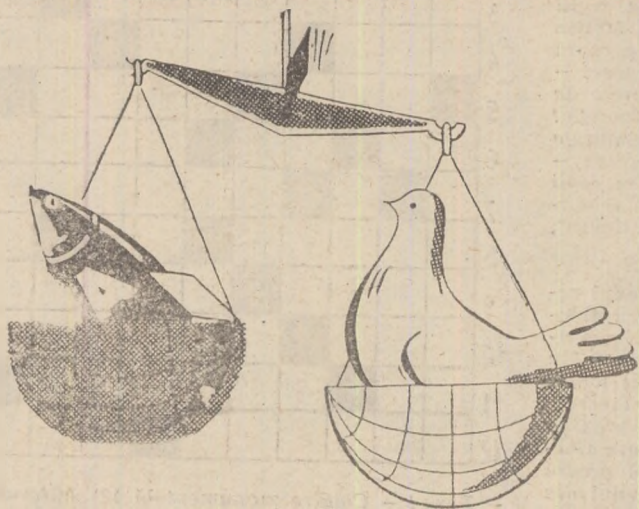
Acțiunile întreprinse de U.R.S.S. în cursul celui de al 43-lea an al existenței sale, care au culminat cu inițiativele Uniunii Sovietice și ale celorlalte țări socialiste la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., au făcut să crească și mai mult prestigiul statului sovietic socialist pe arena mondială, ca luptător hotărît pentru pace, pentru dezarmarea generală și totală, ca adept activ al lichidării totale a colonialismului.

Noile inițiative au întărit simpatiile profunde nutrite față de Uniunea Sovietică de popoarele Asiei, Africii, Americii Latine. Meritele politicii externe de pace a U.R.S.S. și a celorlalte țări socialiste au fost relevante de conducătorii Indiei, Indoneziei, R.A.U., Ghanei, Guineei, Cubei și altor țări. „Un număr important de țări afro-asiatice găsesc că programul lui Hrușciov prezentat la O.N.U. este mult mai atrăgător decît orice ar avea de oferit occidentalii” — scrie ziarul „New York World Telegram and Sun”.

Ampla analiză făcută de către N. S. Hrușciov — cu prilejul mitingului de la Moscova — asupra desfășurării primei etape a actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. care a concentrat o impresiune adunare de șefi de state și de guverne, tulburînd „măștița cea mai liniștită din lume”, cum era numită O.N.U. chiar de presa burgheză, a stîrnit un uriaș interes în întreaga lume. Oricine a putut găsi un răspuns la problemele care îl preocupă. cci ce se împotrivesc dezarmării au aflat, de pildă, încă o dată, că Uniunea Sovietică nu susține dezarmarea din slăbiciune, ci este capabilă să dea riposta cuvenită oricărui agresor, indiferent de tărîmul pe care acesta ar intenționa să se lanseze. Comentînd anunțarea de către N. S. Hrușciov a faptului că Uniunea Sovietică are submarine atomice — ceea ce, evident, înlătură încă o iluzie a imperialismului că s-ar putea apropia de țărîmurile lumii socialiste pe nesimțite, pe sub ghețurile Arcticii, de pildă, ziarul „New York Herald Tribune” scria în cronica sa săptămînală din 24 octombrie: „Știri neplăcute dar nu cu desăvîrșire neașteptate ne parvin de la Moscova”. Majoritatea omenirii însă, a văzut în cuvîntarea lui N. S. Hrușciov un nou apel înflăcărat la soluționarea problemelor internaționale și în primul rînd a celei mai importante, problema dezarmării generale și complete.

În această înclăstare dintre vechi și nou, dintre război și pace, victoria nu poate aparține decît păcii — înfrunghie pată de Uniunea Sovietică, de toate statele socialiste.

I. Manea

Balanța înclină în favoarea păcii!

Desen de M. Ușat